

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

PREDLOGI IN PRIPOMBE

S seje sindikalnega odbora podjetja

V soboto dne 11. oktobra 1958 je bila pri centrali redna seja sindikalnega odbora. Razgovor je vodil predsednik sindikalnega odbora tov. Jože Lorenčič.

Odborniki so govorili o pomanjkljivostih in nesorazmerjih v sistemu

javi z ostalimi gospodarskimi panogami se je obširna in plodna razprava zaključila z naslednjimi sklepi:

■ Sindikalne podružnice naj skupno z vodstvi posameznih edinic posvečajo prvo mesto skrbi za dobro

■ Vse stanovanjske, pisarniške in druge barake, ki služijo zaposlenim za prebivanje, in pomožni prostori, ki so postavljeni za več kot po letu, naj se primerno opleskajo in pobelijo.

■ V naseljih naj se uredi in redno vzdržuje okolje in sploh je treba doseči, da se zunanja podoba delavskih naselij spremeni.

■ Sindikalne podružnice naj takoj pristopijo k pripravam za novoletno jelko.

■ Sindikalne podružnice naj se temeljito pripravijo na občne zборе, pri tem pa pričakujejo vso pomoč osnovnih organizacij Zveze komunistov.

■ Zimski čas naj letos bolj kot doslej izkoristijo za sistematično izobraževalno delo.

Dasi se je glavna razprava sukala okrog osebnega dohodka in o življenjskih razmerah naših delavcev, sindikalni odbor ni določil stališča, kako naj se razdeli zadnje z uredbo določeno povišanje osebnih dohodkov za 7%. Mnenja smo, da kaže uveljaviti stališče republiškega sindikalnega vodstva, po katerem naj bi vsak dobil najmanj 700 dinarjev, ostanek pa naj se razdeli procentuelno na tarifne postavke. Prav tako je bilo že ob seji znano, da bo treba nemudoma spremeniti tarifni pravilnik, za kar je pooblaščen sam delavski svet in pri tem ne bo treba iskati soglasja niti občinskega ljudskega odbora niti sindikalnega sveta. Zato bi pričakovali, da bi sindikalni odbor že na tej seji spregovoril besedo o tem, kako naj bi spremenili tarifni pravilnik in to priložnost uporabili za to, da popravimo nekatera kričeca nesorazmerja v naši tarifni politiki. C.

SEJA UPRAVNEGA ODBORA 28. OKTOBRA

Na tej seji je med drugim Upravni odbor sklenil, da se ustanovi novo gradbišče Podvelka z gradnjo ceste pri elektrarni Ožboit. Za šefa gradbišča je imenovan tov. Kalin Danilo.

Istočasno je bila imenovana komisija za analitično oceno delovnih mest.

Nagrajeni delovodje in strojniki

Delavski svet in upravni odbor podjetja sta na svojih zasedanjih dne 8. oziroma 9. septembra letos pooblastila tehnični kolegij, da sme nagrajevati delovodje, strojnike in skladiščnike za vzoren red na gradbiščih in vzorno vzdrževanje strojev. Namen tega nagrajevanja je, da se spodbuja delovodje k vzdrževanju reda in čistoče na gradbiščih, delovodje in strojnike k boljšemu vzdrževanju strojev, skladiščnike pa k redu v skladiščih, k boljšemu vzdrževanju orodja in k pravočasnemu oddajanju nepotrebne materiala in orodja. Zaradi boljše stimulacije s tem nagrajevanjem ni treba čakati zaključka poslovnega leta.

Tehničnemu kolegiju je bilo prijavljenih več kandidatov. Vendar je za zdaj sklenil nagraditi štiri tovariše, ki se posebno odlikujejo:

■ MATIJA VRBINC, delovodja na stavbišču Titova 3, gradbeno vodstvo Ljubljana, za vzoren red na gradbišču, z din 10.000.

■ FERDO CVIKEL, delovodja na stavbišču TE Šoštanj, gradbeno vodstvo Celje, za vzoren red na gradbišču, z din 10.000.

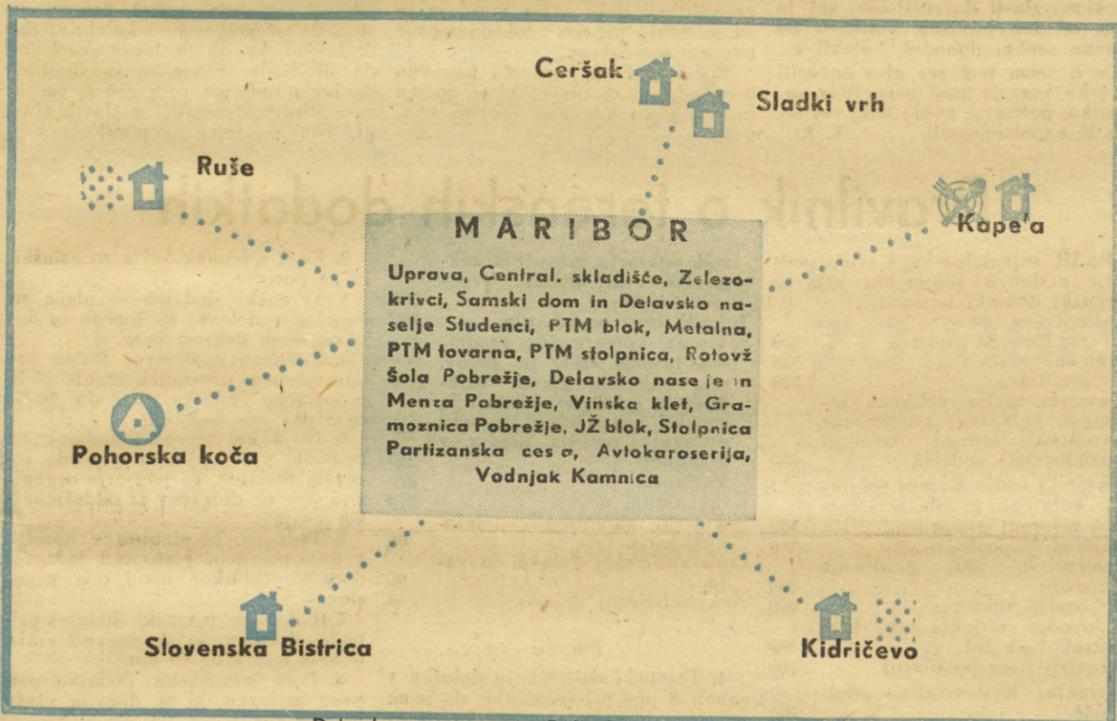
■ JANEZ MARTINCIC, strojnik na planirnem plugu »Vender TG 90« na gradbišču v Krškem, v staležu CO, za vzorno vzdrževanje stroja in pravočasno odstranjevanje majhnih okvar, z din 7000.

■ MALAVASIČ, strojnik na betonskem mešalcu na stolpnici v Mariboru, gradbeno vodstvo Maribor, za vzorno vzdrževanje stroja, z din 5000.

Vse nagrade so v bruto zneskih, od navedenih zneskov je odbiti socialno zavarovanje in davek.

Upamo, da bodo te nagrade spodbudile delovodje, strojnike in skladiščnike k tekmovanju, kajti za te nagrade sredstev ne bo zmanjkalo, oči članov kolegija pa so odprte.

Seji edinic, prijavljajte svoje kandidate!

LEGENDA: Delavsko naselje, Delavska menza, Počitniški dom, Gramoznica

nagrajevanja, o doseganju čistega dohodka podjetja, o negativnih vplivih na doseganje norm, posebej pa o delovni disciplini, čuvanju materiala in podobnem. Tako je tovarš Anton Mesesnel poročal, da se letno po nepotrebnem uniči za 30 do 40 milijonov dinarjev elektrotehničnega materiala, tovarš Vajt pa opozarja, da se vse premalo pazi na opazne plošče. Tovariš Bokan trdi, da je v podjetju premalo dobrih skladiščnikov in da se premalo skrbi za skladiščno službo.

Med drugim so govorili tudi o higijensko-tehnični zaščiti pri delu, kjer je tovarš Skofic kot referent za HTZ izjavil, da smo v podjetju pričeli načrtno planirati finančna sredstva za potrebe HTZ. Tako je bilo v letu 1958 planiranih 37.986.000 din za izboljšanje osebnih zaščitnih sredstev, od tega pa 22.771.000 din dejansko porabljenih za delovne obleke in ostala zaščitna sredstva. Prav tako so za razne izboljšave že izdelani načrti za CO Ljubljana, urejuje pa se še vprašanje HTZ v CO Maribor in lesnih obratih Skofja Loka.

Zadnje čase se tudi po stavbiščih urejajo primerni prostori, ki naj služijo ljudem za malice in kamor bi se zatekli ob mrzlem in deževnem vremenu. Prav tako se zaradi večkratnih pregledov in kontrole izboljšujejo razmere v naših naseljih in menzah, čeprav to še vedno ni povsod zadovoljivo rešeno. Razveseljivo je, da število nesreč pada in da letos še nismo imeli nobene smrtno nesreče. Število nesreč se je zmanjšalo takole: leta 1956 se jih je od vseh zaposlenih ponesrečilo 2,22% ali vsak 45. član kolektiva, leta 1957 1,79% ali vsak 56. član kolektiva, leta 1958 (do 30. IX. 1958) je bilo 1,73% nesreč, kar pomeni, da se je ponesrečil vsak 58. član kolektiva.

Prav tako zaznamujemo tudi malenkosten padec boleznin, za kar pa še nimamo točnih podatkov.

Po daljši razpravi o minimalnem osebnem dohodku, ki se bo po zadnjih uredbah moral dvigniti za okrog 7%, o zasluhkih v primer-

organizacijo gradbišča, kajti prav tu se da doseči znatne prihranke. ■ Spremljajo naj uresničevanje postavljenih planov.

■ Da se vse postelje v naseljih opremi z mrežami in žimnicami in da se ta nabava vnese v plan za leto 1959.

Petega oktobra je bilo na Pohorju slavje ne le kolektivov mariborskega gradbenega vodstva, ampak vseh Gradisovcev, saj jih je okrog 500 prihitelo na otvoritev počitniškega doma. Dom je odprl predsednik sindikalne podružnice Vinko Vajt, govorili pa so že ing. Borut Maister, šef gradbenega vodstva, predsednik centralnega delavskega sveta Perne, direktor Hugo Keržan, predsednik RO sind. gradbinecovo Bogo Pečan. — Slike: Vinko Vajt otvarja dom; tak je naš novi dom; po otvoritvi pa je zaigral orkester poškočne. Kot je videti, dobre volje ni manjkalo (direktor med Celjani) in še strelci so se pomerili.

Nesreča nikoli ne počiva

Podcenjevanje nevarnosti ali lahkomiselnost?

Stane Peklaj

Dne 16. septembra 1958 nas je po kratki, mučni bolezn, star 30 let, zapustil tovariš Peklaj Stane, referent za delovne odnose pri upravi centralnih obratov v Ljubljani.

Tovariš Stane je bil že dolgoletni član našega kolektiva in je v podjetju nastopil službo leta 1947 pri gradnji ceste na Logu. Nato je odslužil vojaški rok ter se vrnil zopet v podjetje, in sicer v lesni obrat v Skofji Loki, od koder je bil premeščen leta 1951 v centralne obrate.

V zadnjih letih je zelo uspešno vršil dolžnost referenta za delovne odnose. Na tem delovnem mestu si je pridobil veliko simpatij in prijateljev ter je znal kljub temu, da je imel težko nalogo, kot človek spremljati razne težave in nevšečnosti članov našega kolektiva.

Da je bil priljubljen ne samo v podjetju, ampak tudi v svojem domačem kraju, smo videli na njegovi zadnji poti, ko ga je spremljala ogromna množica domačinov in članov kolektiva v Gradisu. Tovariša Peklaja Staneta bomo ohranili v trajnem spominu!

Karol Lah

Dne 15. oktobra se je v Soštanju smrtno ponesrečil zaslužen član našega delovnega kolektiva, tovariš Karol Lah, star 27 let. Bil je član celjskega delavskega sveta, brigadir, po poklicu tesar. Gradisovec je bil dolgo vrsto let in nas izguba zvestega in nadvse marljivega tovariša iskreno prizadeva.

Tisti dan je ravno močno deževalo. Po končanem dopoldanskem delu je šel domov na kosilo (stanoval je v naši baraki). Prav takrat pa je ugotovil, da streha pušča, saj mu je kapljalo ravno na mizo. Sam jo je šel popraviti, pri tem pa je omahnil in si zlomil tilnik.

Na zadnji poti ga je spremlilo veliko članov celjskega kolektiva, dalje iz termoelektrarne Soštanj in velenjskega rudnika. Ob odprtem grobu sta se od njega poslovila v imenu vseh Gradisovcev Lovže Mrzel, sekretar osnovne organizacije ZK v Velenju in Pavel Polgar, predsednik upravnega odbora celjskega gradbenega vodstva in tajnik sindikalne podružnice.

Tovariša Laha bomo ohranili v častnem spominu, njegovi družini pa izrekamo iskreno sožalje.

Nekatera dela že sama po sebi opozarjajo na previdnost. So pa tudi dela, ki se jih zaradi enostavnosti lotimo brez posebnih priprav in razmišljanj. Prav pri takih, na videz enostavnih delih je bilo že več nesreč, ki so povzročile težje poškodbe, invalidnost in zmanjšano delovno sposobnost.

Podobna nesreča je bila v sredo 24. 9. 1958 na delovišču v Sempetru pri Celju. Tesar, ki bi moral izmenjati lesen podporni okvir je zaradi tega, ker je podcenjeval nevarnost in ni upošteval navodila delovodje, postal sam žrtev nesreče. Le za las je manjkalo, da ni bila nesreča smrtna.

Kako je bilo? Zaradi posedanja temeljev prtljavnega trgovskega lokala podjetja

»Agroservis« je bilo treba podreti nosilni vogelaj stebra, konstrukcijo stropa in strehe pa podpreti z lesenimi okvirji. Vse je šlo v redu. Podpore so bile postavljene, stebel podrti in pričeli so z izkopom.

Ko so izkopali do globine temelja, so ugotovili, da je teren slab in da je bil tam, kjer je bil temelj podrtega stebra, nekoč vodnjak. Zato je bilo treba kopati globlje in tudi izkop razširiti, zaradi česar pa so morali postavljene podpore prestaviti.

Delovodja je naročil tesarju, ki ga je dobro poznal, saj sta že več let delala skupaj, kako naj prestavi podpore. Tesar se je lotil dela s svojimi pomočniki. Najprej je postavil podporo pod prečni nosilni tram. Podpore je postavil poševno,

ker je bila nekoliko predolga in se mu je zdelo verjetno preveč zamudno, da bi jo odžagal. Podpore ni niti pritržil s sponkami na prečni tram, niti je ni podbil z zagzdam.

Ko je bila ta začasna varnostna podpora postavljena, je pričel spodbijati podpore nosilnega okvirja. Opozorila delavcev, naj bo previdni, ker varnostna podpora slabo stoji, ni vzel resno in — zgodilo se je.

Ko je odstranil podpore okvirja, je varnostna podpora zdrsnila in tram je pokopal neprevidneža pod seboj. Izbil mu je 12 zob, poškodoval glavo, da je bil v nezavesti več ur, in prizadejal več poškodb tudi po telesu. Tudi še tako hitra pomoč in prevoz v bolnišnico ni zmanjšala nesreče.

Komisija, sestavljena iz zastopnikov Tajništva za notranje zadeve, Inspektorata za delo, Ljudske milice, Inspektorata za gradnje in zastopnikov podjetja, ki je nesrečo rekonstruirala, je navedla v zapisnik naslednje:

»Komisija je soglasno ugotovila, da je do nesreče prišlo zaradi nestrokovnega dela in lahkomiselnosti tesarja, ki nikakor ni pokazal, da ima strokovno podlago, tako da so celo nekvalificirani delavci vedeli več kot on sam.«

Ni naš namen soditi, kdo je kriv nesreče, ampak hočemo s tem opisom samo opozoriti, naj ne opuščamo varnostnih ukrepov, da se površnost pri delu sama maščuje in da ni dobro prezreti dobromerne nasvete sodelavcev.

Naj nam bo ta nesreča ponovno opozorilo — da nesreča ne počiva in da obiska nikoli ne sporoči vnaprej.

NA POL POTI

OB SEJI ODBORA PODRUŽNICE OBRATA GRADBENIH POLIZDELKOV V LJUBLJANI

Najprej opravičilo. Pred nami je samo zapisnik seje, ki so jo imeli že pred dobrim mesecem. Če je vse tako res, kot so zapisali v zapisnik, potem kaže o tej seji posebej razmišljati. In temu razmišljanju naj bodo posvečene naslednje vrstice, ki naj služijo kot opozorilo tudi drugim sindikalnim odbornikom, pa tudi da bi vedeli, kako naj bi njihovi voljeni odborniki delali.

Pa začnimo! Na dnevnem redu so imeli med drugim tudi problematiko ob polletni bilanci.

Pričakoval bi, da so odborniki podrobno analizirali polletno bilanco in da so odredili stališča sindikata, kaj bi kazalo ukreniti, da bi zapažene pomanjkljivosti odpravili; s čim se morda sindikat ne strinja; na kaj bi bilo treba posebej opozoriti delavski svet. Toda...

Med sklepi zasledimo le, da je treba članom razložiti, kako je bil dosežen dobiček (mimogrede povedano letos nimamo niti pare dobička, marveč čisti osebni dohodek, kar kaže, da se odborniki še niso seznanili z letošnjo delitvijo celotnega dohodka podjetja, kar bi lahko prebrali tudi v Gradisovem vestniku). Dalje so opozorili, da bi bilo treba akordne cene določiti še pred oddajo del, pregledati delovna mesta in naglasiti potrebo po študiju o gospodarjenju in delavskem upravljanju.

Vse kaže, da se odborniki — in to ne le v tej podružnici — hitro zadovolje v bilanco, čim ta izkazuje toliko čistega dohodka, da ga je moč deliti na sklade in še na osebni dohodek, ki bi bil večji kot po tarifnem pravilniku. Toda samo to

za sindikalnega odbornika še zdaleč ne more biti dovolj! Kako naj se deli čisti dohodek, na kakšne sklade in posebej v kakšne namene, o tem bi moral razpravljati sindikat. Mimo tega sindikat tudi ne more biti ravnodušen do poslovnih stroškov, zlasti do režijskih, saj je prav od teh odvisno, kolikšen bo končno osebni dohodek kolektiva.

Če o vsem tem res niso govorili — tako vsaj je moč posneti iz zapisnika, potem so svoje delo vsakakor le napol opravili.

Pravilnik o terenskih dodatkih

Po III. seji delavskega sveta podjetja z dne 8. septembra 1958 so terenski dodatki naslednji:

Šef gradbenega vodstva	528
Tehnični pomočnik	528
Šef gradbišča	528
Sektorski vodja velikega sektorja, kalkulanti gradbenega vodstva, strojni referent gradbenega vodstva	400
Sektorski vodja malega sektorja, kalkulanti gradbišča, strojni referent gradbišča	350
Inženirji s pooblastilom	350
Komercialni šefi gradbenih vodstev	400
Delovodja sektorja	400
Delovodja objekta ali brez strokovnih šol	350
Inženirji brez pooblastil	300
Varianta: Komercialisti gradbišč	300
Visokokvalificirani delavci	400
Gradbeni tehnik na gradbenem vodstvu ali gradbišču, ki ne	

vodi sektorja, pomočniki sektorskih vodij (tehnikji s pooblastilom)	270
Tehniki brez pooblastila	220
Sekretar, komercialist gradbišča, tajnica, ref. za delov. silo, nabavni, glavni skladiščnik, fakturist, blagajnik, mezdni, materialni, finančni upravnik naselja, admin. v komunalni	240
Varianta:	270
Kvalificirani delavci	270
Sektorski skladiščnik, telefonist, prometnik	96
Polkvalificirani delavci in vajenci	96
Nekvalificirani delavci	64

Pogoji:

1. Terenski dodatek je določen v tabeli A pod predpostavko, da je na terenu — delovnem mestu hrana in prenočišče. Od predlaganih bruto zneskov se odšteje še 10 % proračunskega prispevka.

NA MNOGA LETA!
Dne 25. septembra 1958 je obhajala petdesetletnico rojstva tovarišica Senčur Vika, uslužbenka Gradisa. Pri našem podjetju se nahaja že od leta 1945 in je bila zaposlena v materialnem oddelku centralne, v SIP, v Centralnih obratih, sedaj pa se nahaja v Korenitki kot tajnica šefa gradbišča. Ob tej priložnosti želimo mnogo zdravila, zadovoljstva ter da bi ostala še nekaj let med nami.

STRELCI, NA PLAN!

V mariborskih centralnih obratih so ustanovili strelsko družino, ki ima že 30 članov. To je dokaz, da med našim članstvom zanimanje za šport le ni tako majhno, kot bi kdo sodil po tem, kar je o nas slišati.

S pomočjo sindikata si je ta družina nabavila tri zračne puške in pridno vadijo. Priredili so že tekmovalje kolektiva in nagradno tekmovalje ob otvoritvi doma na Pohorju.

Strelska družina namerava napovedati še tekmovalje vsem Gradisovim kolektivom v streljanju.

Anton Grile

Op. uredništva: Iz mariborskih centralnih obratov nas torej že pozivajo na boj. Njim je lahko, ko že pridno vadijo in si na tihem mislijo, kako bodo prvaki Gradisa ter odnesli morebitni pokal. Prepričani smo, da so med našimi kolektivi tudi takšni, ki jih ta šport veseli in da jih bodo te vrstice spodbudile, da bodo tudi pri njih začeli vaditi za »odloženim spopade« v Mariborčani. Torej: strelci na plan!

Kakšen je tvoj osebni dohodek

Z uveljavitvijo novih gospodarskih predpisov v letošnjem letu, zlasti predpisov, ki urejajo način obračunavanja osebnih dohodkov in prispevkov iz osebnega dohodka delavcev, je nastala potreba po novih plačilnih seznamih.

Neka naša gradbišča in obrati so se še pravčasno znašli ter poiskali izhod za silo: na vidnem mestu (na oglasni deski) so takoj izobesili na lepenko nalepljeno »glavo« novega plačilnega seznama in napolnili tja vsakega delavca, ki je iskal pojasnila o svojem zaslužku. Večina edinic pa tega ni storila, marveč je odpravljala delavce z enim ali drugim izgovorom, kar je povzročalo med delavstvom upravičeno nejevoljo.

V tej stvari si moramo biti na jasnem: sleherni delavec v podjetju mora dobiti ob izplačilu svojega zaslužka pismeni obračun in to z vsemi podatki iz plačilnega seznama! To je predpisano v navodilom sekretariata ZIS za delo št. 06-1903/1 z dne 8. 7. 1958, ki je bilo objavljeno v Uradnem listu FLRJ št. 30 letos.

Citirano navodilo ne predpisuje izrecno nek poseben obrazec za ta obračun, vendar pa določa, da mora obračun vsebovati vse podatke iz plačilnega seznama. Obračun je lahko na samem ovitku, v katerem izročimo delavcu denar, lahko je na posebnem traku, na posebnem obrazcu ali na izrezku iz plačilnega seznama. Če je obračun na traku ali na izrezku, stoji nadalje v navodilu, ni nujno, da bi moral trak ali izrezek vsebovati imena posameznih stolpcev, pač pa začoščka, da ima njihove zaporedne številke. V tem primeru pa mora podjetje obkrožiti delavcem v primernem mestu imena rubrik s traku ali z

izrezka iz plačilnega seznama, ali jih s tem seznaniti na kak drug način.

V skladu s citiranim navodilom sekretariata ZIS za delo objavljamo na tem mestu vsebinsko posameznih stolpcev iz novega plačilnega seznama po njihovem zaporednem redu:

1. Zaporedna številka delavca v plačilnem seznamu
2. Redni delovni čas na dan v urah
3. Število dejanskih delovnih dni
4. Število dejansko opravljenih ur za delo po času
5. Število dejansko opravljenih ur za delo po učinku
6. Število dejansko opravljenih nadur (iz zap. št. 4 + 5)
7. Število dejansko opravljenih ur na dan tedenskega počitka in na dan državnih praznikov (iz zap. št. 4 + 5)
8. Število dejansko opravljenih nočnih ur (iz zap. št. 4 + 5)
9. Število dejansko opravljenih ur v posebnih delovnih pogojih (iz zap. št. 4 + 5)
10. Število ur rednega letnega dopusta
11. Število ur za plačane državne praznike
12. Število ur za prekinitvev in zastoj dela
13. Število ur za plačani izredni dopust
14. Število ur za odstranitev z dela in za druge plačane izostanke
15. Število ur od 7-dnevnih boleznin
16. Število ur, ki bremene Zavod za socialno zavarovanje
17. Število ur za neplačani dopust
18. Število ur za upravičene izostanke
19. Število ur za neupravičene izostanke

20. Skupno število ur iz stolpcev iz zap. št. 4 + 5 + 10 do 19
21. Znesek urne ali mesečne tarifne postavke (zgoraj). Znesek urnega ali mesečnega minimalnega osebnega dohodka (spodaj)
22. Znesek mesečnega minimalnega osebnega dohodka
23. Skupni znesek osebnega dohodka za delo po času
24. Skupni znesek osebnega dohodka za delo po učinku
25. Znesek osebnega dohodka za delo po normi (+ ali -)
26. Dodatek 50 % za nadure
27. Dodatek 50% za delo na dan tedenskega počitka in za delo na dan državnih praznikov
28. Dodatek 12,5% za nočno delo
29. Dodatek za posebne delovne pogoje
30. Nadomestilo za redni letni dopust
31. Nadomestilo za plačane državne praznike
32. Nadomestilo za prekinitvev in zastoj dela
33. Nadomestilo za druge plačane izostanke
34. Znesek prejemkov v naravi
35. Znesek premije
36. Znesek nagrade
37. Znesek osebnih dohodkov nad tarifno postavko
38. Znesek prejemkov nad predpisanimi zneski
39. Skupni znesek osebnih dohodkov od zap. št. 23 do 38
40. Doseženi osebni dohodek (%)
41. Proračunski prispevek iz osebnega dohodka
42. Redni prispevek za socialno zavarovanje + stanovanjski sklad
43. Čisti osebni dohodek (zap. št. 39 ali 40 manj zap. št. 41 + 42)
44. Terenski dodatek
45. Proračunski prispevek iz osebnega dohodka

2. Enak odstotek velja za samske in za poročene.
3. Terenski dodatek se plača za čas, ko je delavec na terenu in dela odrejeni delovni čas.
4. Če napravi delavec 1 dan neopravičenega izostanka izgubi 25 % terenskega dodatka, če 2 dni 50 %, če 3 dni ves dodatek.
5. Do 4 km terenski dodatek ne pripada, prav tako ne pripada terenski dodatek, če podjetje organizira prevoz delavcev iz oddaljenih krajev.
6. Delavec, ki stanuje v naselju z družino, dobi polovičen terenski dodatek (kolikor nista oba zaposlena).
7. Polovični terenski dodatek pripada delavcu, ki se dnevno vrača domov nad 4 do 10 km.
8. 70 % terenskega dodatka pripada delavcu, ki se dnevno vrača nad 10 km.
9. Terenski dodatek določa tarifna komisija, ki je pristojna za plače.

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lovže Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

Italo, TU ČRNA GORA!

Postavljanje kanala na Lješem polju. Šef gradbišča inž. Dragan Sever nadzoruje dela

Ja, presneto je daleč — so se pogovarjali v kupeju črnogorskega vlaka naši fantje, ko so se po 34 urah vožnje od doma bližali Titogradu, kamor so prihajali na novo delo, ki ga je Gradis prevzel v maju lanskega leta, o čemer obširneje piše šef gradbišča inženir Sever.

Seveda je bilo treba najprej postaviti primerne hale, delavnice, separacije, stanovanjske prostore, kuhinjo itd. kot tudi preskrbeti ustrezno opremo, skratka, postaviti naselje. Prostor gradbišča je bil že vnaprej določen glede na pridobivanje gramoza in to tik ob sotočju reke Zete in Morače — šest kilometrov izven Titograda.

Kaj bi govoril — vsak začetek je težak in tudi tokrat ni bilo izjeme. Vendar je šlo delo razmeroma hitro od rok in že je bil tu dan, ko so se črnogorski Gradisovci vselili v nove prostore gradbišča. Slovesen poudarek temu dnevu pa je dala naša Micka, ko je postavila na mizo domači obed. Bil je res dober — brez pripomb!

Na prodišču Morače dela Zvornik s skupino domačinov in se jezi, če mu ta ali oni smukne v figovo senco, kajti tu pripeka južno sonce za 49°C. Toda on vzdrži tudi takrat in si prižge za palec debelo cigareto. Separacijo poganja Vadas in polni silose, da je zadosti materiala za tiste, ki betonirajo kanalete. Kmetec, Zganec, Ostrman, Weikler in drugi, vsak s svojo skupino sodelavcev, tekmujejo v proizvodnji. To je eno glavnih del in od njihove prizadevnosti je odvisna učinkovitost proizvodnje. Tega se zavedajo! Njihov sosed je Hrvat, ki neumorno betonira podstavke zdaj te, zdaj one velikosti. Njegova tresilna miza ropoče kot za stavo in tistih »borec« 500 fonov leti naravnost skozi okno k računovodji, ki jih je vse prej

kot vesel, saj pravkar ureja kopicot stvari, ki zahtevajo popolno točnost. Eden prvih mojstrov mehanične delavnice je bil Radko, dober delavec in prav tako dober pevec. S tisto »Lepo je v naši domovini biti mlade« je marsikatero soboto ali nedeljo spravil vso družbo v prijetno razpoloženje, ko je sedela po stari kranjski navadi ob poliču odcedka stisnjena grozdja. Glavni oskrbnik naselja, skladiščnik, nabavljač in priložnostni delavec — vse v eni osebi pa je Ilija, ki skrbi za material in še za vrsto naših drobnih potreb in želja. Ob popoldnevih redno pomaga Martinu. Ta se je »izučil« za železokrivca, potrebe gradbišča so namreč različne in je treba znati prijeti za vsako delo. Tako vsaj pravi delovodja Erklavec, ki se odločno bori za čim večjo proizvodnjo.

No — boste rekli — precej jih že poznamo, toda vam kar povem — Toneta, našega šoferja pa še ne. Malce se bo sicer pridušal, vendar pa bo dosti povedati o cestah in še o marsičem drugem tudi.

Pomaknimo se s časom naprej. Jeseni, ko je bilo izgotovljeno že nekaj kilometrov, so se odprla delovišča na terenu: najprej v Danilovgradu, t. j. izgradnja črpalne postaje, kjer bodo črpali vodo za namakanje v glavni kanal, od tu pa bo tekla po omrežju manjših kanalov na polja. Istočasno smo začeli tudi na sektorju na Lješem polju, Kosovem lugu in Veljem polju. Kolektiv se je seveda povečal, v glavnem iz domačinov, nekaj pa jih je prišlo kasneje še iz Slovenije. Zal pa dela v tem času na terenu ni bilo mogoče razviti, kajti jesensko deževje zemljo že po nekaj urah tako razmečča, da vozila obstanejo v blatu. Osuševanje traja več dni.

Prave zime tu pravzaprav ni. Sneg le redko zapade in v nekaj dneh skopni. Pač pa zapiha od časa do časa močna burja s hitrostjo do 120 km na uro in ruši brzovjavne drogove, manjše lope, odkriva strehe itd. Veče od tri do pet dni z nezmanjšano močjo. Vsem nam bo v spominu lanski 29. november, ko je iznenada zapihal močan in mrzel veter, da je v dveh urah zmrznila vsa voda v vodovodni napeljavi, v hladilnikih avtomobilov itd. Odkril nam je precejšen del salonitne strehe, še barake smo morali podpreti. Delati ni bilo moč. Po ves dan smo se drenjali ob štedilniku v kuhinji. Najhujše pa so bile noči, saj je prepihalo še odeje. Naš tehnik, ki je bolj zmrznjene sorte, si je poveznil prek postelje 40 kilogramov težko ponjavo, da je zjutraj komaj zlezel izpod nje. Zeblo ga ni, kot je zadovoljno izjavil.

Tudi to je minulo in še marsikaj bo — pravo delo na terenu pa se je spet začelo ob koncu marca.

Izkopi, betoniranje, postavljanje podpor, tesnitve kanalov, dela na črpalni itd. — vse to je s pomladjo oživel v novem poletu in traja še vedno.

Tehnik Zužek postavlja profile. Takole na uho povedano — nikoli nima dosti letov in žice, kajti on planira kar sproti. Na črpalni postaji opravljajo minerji Mile, Mate, Tomo in Ivan ter drugi še zadnja dela pred izkopom rova. To bo zadnje večje delo na tem sektorju, ki je 20 km oddaljen od obrata.

Zivljenje tu se odvija povsem ločeno. Delavci imajo tu tudi svoje stanovanje in kuhinjo, skratka senčne in sončne dni življenja. Po videzu bi človek skorajda rekel, da so se povsem živili, če bi ne bilo tistega: čimprej končati, potem pa domov... Kdo bi se čudil! Tesar Grmek, ki je poznal teren kot fazanova lovišča, je vedno budril: fantje, le dajmo — čim prej bomo gotovi, tem prej bomo doma. Toda še niso gotovi — on je pa že doma. Tako je naneslo in marsikdo mu je zavidal.

Delovodja Valič je povsod navzoč in vsklajuje delo sektorja. Če vprašate šefa gradbišča ing. Severja, kako je kaj z delom, vam bo obširno pojasnil tudi tehnično stran od organizacije do izvajanja posameznih del. Res dober šef — o tem smo si vsi edini.

Gotovo vas zanima še osebno življenje, ali ne? Naj vam takoj povem, da je odveč vsaka bojazen, dvom ali sum žena in deklet, katerih slabše polovice so tu. Za nezvestobo ni ni priložnosti. Izjema sicer potrjuje pravilo, le-ta pa je tako redka, da se o tem ne splača govoriti. Ob sobotah ali nedeljah zvečer se zberejo naši fantje in gredo v mesto, kjer se ob dobri kapljici razvname beseda predvsem o domu in svojih, prijateljih in znanih, o delu, pravilnostih in napakah ter seveda o prihodnosti, ko se bodo vrnil vsak na svoj konec. Med tednom ne gre nihče nikamor, saj ni časa niti potrebe. Po večerji marsikdo raje prisluhne radijskim oddajam iz Ljubljane, ki v nas bude prijetno razpoloženje.

Danes se dela približujejo zaključku in upati je, da bodo v dveh mesecih povsem končana.

Tokrat pa na svidenje!

Ing. Dragovan Sever

Jenda Štoviček

Montažni kanali za namakanje

V naprednih državah izdelujejo zadnje časa namakalne kanale do kapacitete 3 m³ na sekundo iz montažnih prefabriciranih betonskih kanalov. Največkrat uporabljajo v ta namen vakuumirani beton.

V naši državi smo ta način vakuumiranih kanalov uporabili prvič. Tak način izvedbe pa je zelo razširjen v Italiji in posebej v Franciji, oziroma v njenih afriških kolonijah. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je montažni način gradnje vakuumiranih kanalov mnogo ekonomičnejši kot »skladišna« gradnja kanalov na »slicu mesta«. To pa se seveda samo takrat, če je na razpolago dovolj tehnične opreme.

Naše podjetje je prevzelo izdelavo namakalnih kanalov za vodno zajednico v Titogradu in dolžini 27 kilometrov. Namakajo se štiri polja. Lješko polje, Velje polje in Dobro polje se namakajo na novo, v Kosovem lugu pa so naši namakalni kanali priključeni na že obstoječ sistem. Tu so bili kanali betonirani na licu mesta iz navadnega betona, sam kanal pa je kvadratnega premera. Napravili smo 5 različnih tip kanalov: T 40, T 60, T 100, in T 120. Vsaka kanaleta je 4 m dolga, parabolne oblike, kot je to razvidno s slike. Zgoraj je široka od 40 do 120 cm, stene pa so debele od 4–8 cm, kakršen tip kanalete pač je.

Vakuumirani beton je beton normalne sestave v granulaciji do 25 centimetrov in skoraj plastične konsistence. Ker mora biti vodotesen, so predvsem zelo važne drobne frakcije od 0–4 mm. Od normalnega betona se razlikuje v glavnem le po načinu vgrajevanja, posebno, pa je občutljiv, kako se z njim ravna.

Postopek je na kratko naslednji:

V železni kalup se vgrajuje plastični beton, med vgrajevanjem ga je treba vibrirati. Ko je model poln, se priključi vakuum črpalke, ki odstrani vso odvečno vodo. Na ta način se zniža vodocementni faktor od 0,50 pri vgrajevanju do približno 0,35. Vakuumiranje traja glede na debelino kanaleta od 14 do 25 minut. Znižanje vodocementnega faktorja vpliva tako ugodno na trdnost betona, da se lahko opaz po končanem vakuumiranju odstrani. Gornji opanj je dvodelen, spodnji pa enodelen in na kolesih. Razopazeno kanaleto pustimo kar tam 24 ur, potem pa jo previdno preneseemo z lesenimi sedli levo ali desno od proge tako, da napravimo prostor za delo naslednjega turnusa. Po treh dneh se prenesejo kanalete z žerjavom na ročni pogon na depoiznjo, kjer bi morale ostati teoretično 28 dni, da bi dobile predpisano trdnost.

Zaradi napačne lokacije obrata, ki nam jo je odredil investitor, deponije kanalov niso imele predvidenih dolžin. Zato smo morali kanalete prezdodaj odvažati na teren. Pokazalo pa se je, da so bile že po 12 dneh sposobne za prevoz. Seveda je to riziko, ki nam ga je narekovala nujna, vendar je priporočljivo, da odleži izdelki predpisano dobo na stavbišču. Vse kanalete so nearmirane. Samo najmanjši profil T 40 ima v natezni coni minimalno armaturo tako, da je pri vseh kanaletah faktor varnosti 2.

Izdelava manjših profilov T 40, T 60 in T 80 traja eno uro, za večje je potrebna poldruha ura. Za kanalete uporabljamo beton marke MB 300, za podpore pa MB 220. Uporabljali smo splitski cement PC 350, za podpore pa PC 250, prav tako iz Splita. Cement je bil sicer dober, vendar so bile tlačne trdnosti v atestih vedno točno na predpisani meji.

Agregat smo pridobivali iz prodišča na reki Morači v neposredni bližini gradbišča. Naravna granulacija ni bila ugodna, manjkalo je predvsem srednjih zrn 4–8 mm. Za potrebno količino gramoza smo morali presejati dvojno količino agregata. Poskusni vzorci, ki nam jih je prej dostavil investitor, so pokazali ugodnejše rezultate, tako glede sestave kakor glede čistote. Po prvih preiskavah pa se je pokazalo, da material ni čist in smo ga morali prati. Kljub temu da je granulacijska krivulja po EMPA in po Fauryju potekala zelo ugodno, nismo mogli doseči predpisane trdnosti. Šele potem, ko smo grobo frakcijo 8–15 mm povišali na 8–25 mm, smo dobili ustrezno trdnost. Agregat smo mešali v treh frakcijah: 0–4 mm, 4–8 mm, 8–25 mm.

Manjše podpore smo izdelovali na vibracijski mizi, večje pa kar na tleh, na primernih opažnih deskah s planvibratorji.

Kraj montaže je bil oddaljen 15 do 35 km od tovarne, ki je bila v neposredni bližini Titograda. Če upoštevamo, kako slabe so ceste v teh krajih, so kanalete zelo dobro vzdržale prevoz. Imeli smo le tri procente loma, namesto predvidenih pet. Vsekakor pa lom ni nastal pri prevozu. Kar ga je bilo, je nastal pri nakladanju, zlasti pa pri razkladanju, ker je to bilo ročno z verižnim dvigalom. Povsem razumljivo je, da je rokovanje pri nakladanju, razkladanju in montaži dokaj zamudno, posebno pri večjih profilih, saj tehta n. pr. model T 120 2000 kg.

Montaža profila T 40 in T 60 je možna ročno, če kanal ni previsok, sicer pa se je vse to vršilo z ve-

rižnim dvigalom. Uporabljali smo 4 različne vrste podpor, in sicer: 1 m, 1,5 m, 2 m in 2,5 m višine.

Sama montaža pa je bila zelo zapletena prav zato, ker je bil teren na nekaterih krajih skalnat ali močvirnat in zato težko dostopen. Če bi podobna dela prevzemali še v bodoče, je treba priporočiti nakup premičnega dvigala z nosilnostjo 2 ton, s katerim bi montirali dosti enostavneje in hitreje.

Zelo velike težave smo imeli v začetku s tesnitvijo. Po dolgotrajnih preiskavah Zavoda za preiskavo materiala in konstrukcij v Ljubljani smo se odločili za bitumensko maso azbit. To je mešanica bitumena, odpadnega olja in azbesta. Snov mora biti elastična, odporna proti mrazu in vročini in se ne sme topiti v vodi.

Ker nastajajo pri razopazanju kanalov razna odstopanja in to za poldrug centimeter navzgor ali navzdol, smo uporabili na stikih vložke iz polivinilne cevi. Tako smo grobo odstopanja izravnali. Doslej je zatesenjenih okoli 12 km kanalov in lahko rečemo, da je tesnitev, če je precizno napravljena, brezhibna.

Ko bodo končana vsa dela in ko bomo opravili vse pokalkulacije, bomo objavili tudi številčne rezul-

tate o ekonomski upravičenosti montažnega načina postavljanja vakuumiranih kanalov. Delali smo jih v odprtih halah, ker so nam sprva rekli, da v Titogradu ni zime. Po naših izkušnjah to ne drži, saj je pozimi padla temperatura zjutraj in že ob 4 popoldne na ničlo. Snega sicer ni, v teh krajih pa brije neprijetna burja, ki delo povsem onemogoči. Seveda je betoniranje tako občutljivih delov, kakršne so 4–8 centimetrov debele kanalete pri temperaturi 0°C nemogoče. Tudi statistični podatki so pokazali, da je bila produkcija v treh zimskih mesecih samo 60%.

Kljub vsem nevesočnostim, ki so nas doletele glede na težaven teren in na baje izredno vlogo vreme v letošnji zimi, mislim, da je naše podjetje doseglo prav lep uspeh, saj je postavilo 27 km kanala s pripravljalnimi deli vred v 16 mesecih. Pri tem ne smemo pozabiti, da smo se morali v delo šele uvajati, saj prej takih kanalov razen T 60 nismo izdelovali.

Vso mehansko opremo, predvsem žerjave in modele, so napravili v Centralnih obratih v Ljubljani in so se odlično obnesli.

Ing. Dragovan Sever

Jenda Štoviček

Važnejši sklepi delavskega sveta

Osrednji delavski svet našega podjetja se je tretjič sestel v Ljubljani in sicer dne 9. septembra. Razpravljal je o polletnem obračunu. Med drugim je sklenil tole:

■ V celoti je sprejel poročilo upravnega odbora o periodičnem obračunu za prvo polletje in predlog o organizaciji in razdelitvi čistega dohodka, kot ga izkazuje obračun. Znesek 40 milijonov dinarjev je sklenil razdeliti kot akontacijo osebnih dohodkov nad osebnimi dohodki po tarifni postavki. Pooblastil je vodstvo podjetja, da porazdeli ta znesek med posamezne edinice po ključu minimalnih osebnih dohodkov v prvem polletju letošnjega leta.

■ Delavski svet je odobril tudi, da se 200 tisoč dinarjev izloči za občasne nagrade in sicer za vzorno in efektivno delo strojnikov, delovodij in skladiščnikov. Te nagrade bo porazdeljevalo upravno operativno vodstvo

podjetja. To pa je predlagal upravni odbor podjetja na svoji tretji seji.

■ V obratu Titograd so napačno razdelili osebne dohodke nad tarifnimi postavkami za minulo leto. To stvar je raziskovala posebna komisija in o svojih ugotovitvah poročala delavskemu svetu. Delavski svet pa je sklenil, da mora o tej stvari razpravljati disciplinsko sodišče in izreči kazni.

■ Delavski svet je sprejel predlog upravnega odbora podjetja o višini terenskih dodatkov z nekaterimi dopolnitvami (o tej stvari objavljamo poseben sestavek).

■ Iz sklada skupne porabe je delavski svet izločil 5 milijonov dinarjev za gradnjo počitniškega doma na Pohorju in prav toliko denarja za gradnjo počitniškega doma na Pokljuki.

■ V breme osebnih dohodkov pa je določil znesek 2.700.000 dinarjev za uporabo motornih vo-

zil, ki jih imajo zasebniki in jih le-ti uporabljajo za službene potrebe.

■ Delavski svet je sklenil odprodati nekatera osnovna sredstva (izrabljene stroje). Osnovna vrednost teh sredstev je 50.268.867 dinarjev, njihova sedanja vrednost pa je 15.252.946 dinarjev.

■ Leto se približuje h koncu in opraviti bo treba inventuro. Zato je delavski svet za glavno inventurno komisijo določil tele tovariše: Alojza Čapudra za gradbeno vodstvo Ljubljana, Ladeta Janžekoviča za gradbeno vodstvo Maribor, Ivana Keršiča za gradbeno vodstvo Celje, Anico Lenšček za centralno podjetje in Antona Vovka za UCO Ljubljana.

■ Razen drugega pa je pooblastil svojega predsednika Jerneja Perneta, da skliče komisije, ki so bile izvoljene na drugem zasedanju ter se le-ta z njimi pomeni o bodočem delu.

Tovarna anodnih mas v Kidričevem je začela že poskusno obratovati. Njena zmogljivost je 20.000 ton letno. Z njo bomo prihranili na leto težke sto tisoče dolarjev. Gradbena dela so stala blizu sto milijonov dinarjev...

Sredi oktobra je bila svečana otvoritev novega parnega kanala za papir v Ceršaku...

V Sladkem vrhu je končan prvi del za strojnico...

Obrat proizvodnje elektrokorunda v tovarni dušika v Rušah že obratuje. To je edina tovarna te vrste v državi. Za elektrokorund dobimo težke devize...

Odpri smo obnovljeno, naj sodobnejše opremljeno kinodvorano v Rušah...

Dogrjena je že osnovna sola v Kidričevem. Stala je 40 milijonov dinarjev. Potki v njej se bo začel, čim bodo dobili radiatorje iz Tovarne emajlirane posode. Graditi so jo začeli lani jeseni, končana pa je bila letos septembra...

Občinski ljudski odbor Tabor v Mariboru že postuje v novih prostorih. Gradbena dela so stala 28 milijonov dinarjev...

Komunalna banka v Mariboru se je preselila v nove prostore. Stali so 15 milijonov dinarjev...

Občina Maribor-Center je dobila vendarle ustrezne prostore. Čeprav so težko dali 30 milijonov dinarjev, vendar...

Na Pobrežju se je pričel pouk v povsem novi šoli, ki jo je zgradilo gradbeno podjetje »Gradis«. Dela so stala samo letos 60 milijonov dinarjev...

V Slovenski Bistrici bo na Dan republike stekla proizvodnja v »Mental« halah. V njej bodo izdelovali aluminijevske okvire za vrata itd. iz domačega aluminija. Hala je dolga 60 in široka 50 metrov. Največje težave so bile pri montaži nosilcev za streho. Ti so dolgi po 15 metrov in visoki po 4 metre. Montirali

Gradis-Maribor. Ko bi imel zidar Tone, tesar Jože, železokrivce Janez, betoner France in še tisoč njih nekoč čas, bi peljali svoje sinove od tovarne do tovarne, od stavbe do stavbe... in bi jim dejali: »Poglej sinko! Tu sem delal jaz, to je napravil Gradis.«

Koliko je takih zgradb že po naši domovini, kjer bi lahko postavili vsaj majhno spominsko tablo, v ogledni kamni vklepali samo šest črk: GRADIS. Takih tabel bi lahko samo Mariborčani postavili nešteto...

Ura je kazala že sedem zvečer. Zunaj je rahlo deževalo, burja je zavijala med tremi stolpnici, čez Pohorje pa so se valile megle in čim so se za trenutek razpršile, sta čisto gori pri vrhu migljali dve drobeni zvezdici. »Aha, ali jo vidiš? Tista leva, tam je naš dom. Ona desna, tista je postaja žičnice.« Tako ve vsak Gradisovec.

Ze popoldne je prišel tovariš Uršič. Ali je treba posebej povedati, da je to naš tehnični direktor? »Samo malo počakajte, saj bomo čisto na kratko opravili!«

Pa so sejali dve debeli uri. On, inženir Lah — šef, ing. Maister je bil prav takrat na svetovni razstavi — in še oni dolgi inženir, ki je res tako visok, da bi ga kmalu vprašal, če je kaj mraz zgoraj. Lojze Stok, referent za kulturo in prosveto sindikalne podružnice, kar pa je njegova postranska funkcija.

»Ali boste zdaj utegnili? Ni morda že prepozno?«

»Ja, kaj hoče! Jutri greste še po gradbiščih, ker sediva.«

In sva po tolikih sejah in po celodnevnem delu, vmes sva bila še v Kapeli, »sejala« še midva z inženirjem Lahom.

»Dvanajst sektorjev imamo, kar naštejava jih: Kidričevo, Kapela, Sladki vrh,

Predlagali smo, naj bi v Mariboru ustanovili posebno podjetje za gramoz, pa se nismo mogli do kraja dogovoriti. Tako bomo torej sedaj uredili svojo gramoznico...«

● Pomoč drugim gradbiščem

»Okrog tisoč sto je pri vas zaposlenih. Vam morda kaj delavcev manjka? Kako pa čez zimo, boste imeli dovolj dela?«

»Dela bo dovolj. Precej zgradb je v taki fazi, da bo še čez zimo dovolj dela. Tako izgublja gradbeništvo precej značaj sezonska dela. Manjka pa strokovnih delavcev. Teh bolj kot nekvalificiranih, saj je zlasti Prekmurje znano kot rezervoar delovne sile. Zato je tudi, splošno mnenje pri našem podjetju, da je na Stajerskem laže kadrovati kot drugod in se po pomoč zatekajo k nam. Prav zdaj je prišel tovariš Uršič, da bi poslal na avtomobilsko cesto 50 delavcev. Na gradbišču termocentrale v Sočanju smo že poslali skupino osem železokrivcev, v Velenju pa 12 tesarjev. Prva skupina se je že vrnila in jih je te dni zamenjala druga. Nekaj tesarjev smo poslali v Zalog in na Jesenice, na avtomobilsko cesto, pa smo že od vsega začetka del poslali po enega strojnega tehnika, polirja in nabavne referenta. Tako pomagamo tudi drugim gradbiščem po svojih močeh. So pa težave. In še kakšne! Ljudi je težko pričrati, da so drugod potrebni in takrat je tisoč izgovorov, vsak ima deset žen bolnih in po petnajst nepreskrbljenih otrok. Seveda upoštevamo družinske razmere, če je le mogoče, zgodi se pa tudi, da delavci odidejo drugam.

V Kidričevem smo z deli v glavnem pri kraju. Sola je dograjena, tovarna anodnih mas že obratuje, rekonstrukcija tovarne aluminija in glinice pa še ni v taki fazi, da bi lahko kaj prida začeli. Danes pa je tam 125 ljudi, ki jim je treba dati delo in ker ga v Kidričevem ni, ga moramo dati pač drugod.

Potlej je gradbišče »Avtokaroserij« v Mariboru...

Ne prideš do trdnih tal

Ivan Turk je stal v tistem meglenem jutru ob betonskem mešalcu in ga čistil. »Buldožer v gramoznici se je nekaj pokvaril in je gramozna zmanjkalo. Delamo skoraj ves dan, le tok je prešibak. Tu poleg že grade nov transformator. Takrat, ko bomo imeli sto amperov, bomo na konju. Tako pa mešalca ne smemo čisto napolniti; boljše gre takrat, ko tovarne ne delajo.

Glede sindikata pa... No, poverjenik sem. Dva ne plačata članarine. Ampak s temle mešalcem sem imel dosti opraviti, preden sem ga spravil v red. Pripekljali so ga iz Kapela in je bil ves umazan, sicer pa v redu.

»Čez dva tisoč kubikov je tu izkopa, tisoč osem sto kubikov zemlje pa moramo prepeljati,« pripoveduje delovodja Bezjak. »S planom smo nekaj v zaostanku, koliko, ne bi mogel točno povedati, saj sem prišel komaj pred dvema tednoma iz Slovenske Bistrice. Prepozno smo začeli. Vreme nas zadržuje in še teren je slab. Sama ilovica. Nekoč je bila tu opekarna, koplješ lahko kolikor hočeš in ne prideš do trdnih tal.

Tu bo stala delavnica Avtokaroserije. Hala bo dolga 96 metrov in široka 20 metrov. Končana bo morala biti do septembra prihodnjega leta. Če bodo imeli denar, bomo še nadaljevali... Dela nas pet in štirideset.

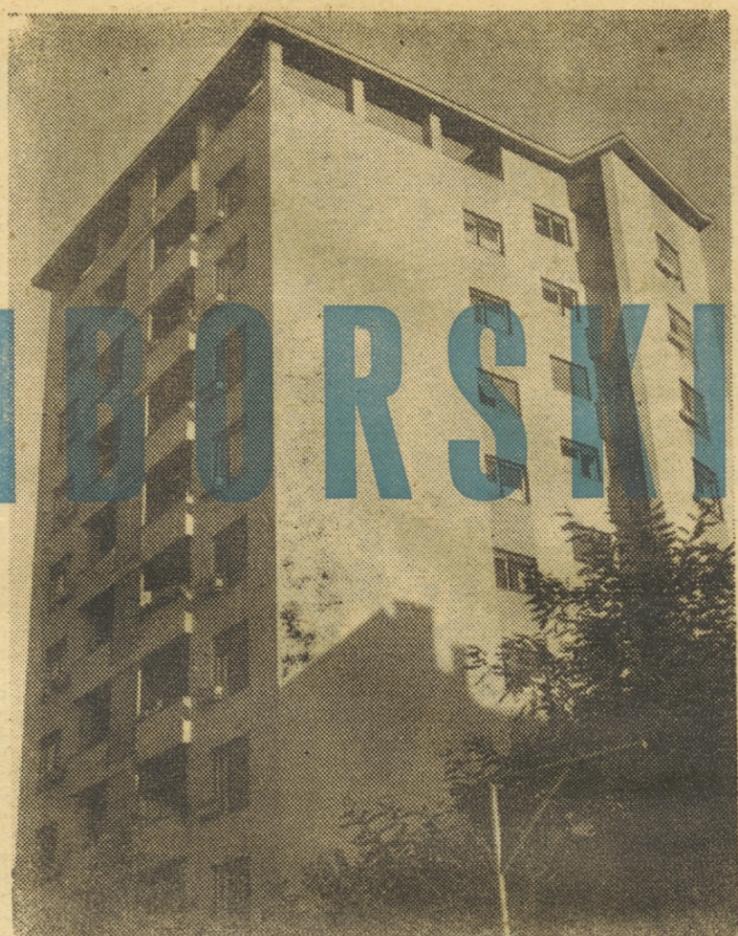
Stiska za čas na Partizanski

»Na Partizanski cesti je železničarski blok tik pred dovršitvijo. Zraven je stolpnica, kajere investitor je mariborski zavod za stanovanjsko izgradnjo,« nadaljuje tovariš Lah.

»Rok za železničarski blok je zadnji december. No, kaže, da ga bomo ujeli. Na stolpnici nas pa baše,« mi je pripovedoval sektorski inženir Dušan Dovjak.

»Rok je prvi maj, Konstruktor gradi prav takšno stolpnico, pa imajo rok do septembra in še prej so začeli. Zadržali so nas temelji. Teren je bil drugačen kot so predvidevali in smo morali napraviti temeljno ploščo, seveda čakati na načrte in podobno. Nekajkrat so se nam posule še stene gradbene jame. Sicer pa casa držalo se pomanjkanje opeke, saj smo zidali prav tisti čas, ko opeke sploh manjka. Tud, neroden termin imamo. Ometavali bomo pozimi, tudi slikarja pade tja na konec mize, zavlečejo se še instalaterska dela, pa bo prvi maj tu.

Vseh skupaj nas je na stavbi z vajenci vred 95. Vgradili smo v obe stavbi okrog 850.000 kosov opeke, okoli 1850 kubikov betona, izkopa pa je bilo 4.400 kubikov da ne govorim o tem, koliko materiala smo odpeljali. Tu so stali prej hlevi, napol porušene stavbe, dosti tega je bilo treba še rušiti, preden smo sploh lahko začeli. In še blok smo najprej postavili pod streho, da smo pridobili prostor za stolpnico, ko je ta prostor tu tako utegnjen... Obe stavbi bosta stali okoli 190 milijonov, v njih pa bo 80 stanovanj.

Stolpnica v Mariboru, kjer stanujejo naši delavci in uslužbenci. Poleg nje stoji še en naš blok, zdaj pa je končno odločeno, da bodo zgradili še samski blok za 200 ljudi in poleg likvidirali tisto taborišče onstran Drave, ki ni več primerno za stanovanje

Obratni delavski svet Maribor

so jih z »iglo«, vendar odra niso postavili ter je vsa sreča, da se ni pripetila kakšna nezgoda...

Semenarna v Staršah se je z novim cvetličnjakom in laboratorijem sila modernizirala. Stalo jih je deset milijonov dinarjev...

Stanovanjski blok v Slovenski Bistrici so zares nekaj posebnega. Danes stoji tam 7 blokov, ki daleč prekašajo po svoji interesantnosti vse okoliške stavbe. Vsi so enaki; eden bo služil uslužbencem ljudskega odbora, eden uslužbencem komunalne banke, pet pa jih je za tovarno »Impol«.

Dva izmed njih je zgradilo gradbeno podjetje Gradis in sta stala okrog 35 milijonov dinarjev. Če upoštevamo, da je v vsakem bloku po pet stanovanj in da so le-ta zelo sodobno razporejena in draga. Stanovalci se bodo veselili že te dni.

V Rušah so se v nove štiri stanovanjske bloke, ki jih je gradilo gradbeno podjetje Gradis, stranke že vselile. V njih je 24 stanovanj, zdaj pa pripravljajo gradnjo še dveh blokov s po 12 stanovanj in s po štirimi garsonjerami... Izrezki iz časopisov. Bežni. In še zdaleč ne vsi!

So le kos podobe velikih naporov delovnih kolektivov gradbenega vodstva

Ceršak, Ruše, Impol v Slovenski Bistrici, Mariborska predilnica in tkalnica, Tovarna železniških vozil, Partizanska cesta, Avtokaroserija in Vinarska zadruga v Mariboru ter sola na Pobrežju.

Naš letošnji plan predvideva, da bi letos zgradili za 800 milijonov dinarjev. Ob tridesetletju pa smo dosegli že 700 milijonov in bomo do konca leta prav gotovo prišli čez milijardo ter plan približno za četrtino presegli. Zaposlenih imamo okoli 1.100 delavcev, kar pomeni, da bo vsak ustvaril letos povprečno po milijon dinarjev vrednosti.

● Čez zimo nova gramoznica

»Začniva od konca! Gramoznica je ena izmed naših bolečih točk. Prvič je sredi mesta zraven našega taborišča v Studencih in drugič je že močno izčrpana, saj jo izkoriščamo že več kot pet let. Predvidevamo, da bomo čez zimo uredili novo. Lokacija zanjo je taka, da bo oddaljena približno od vseh gradbišč enako. Namenzvamo jo od kraja mehanizirati. Ves material bomo prali in granulirali. Dajala bo dovolj gramozja še za druga gradbena podjetja.

Ing. Dušan Dovjak, in član obratnega delavskega sveta Zlatko Koren pred stolpnico na Partizanski cesti. — Andrej Pšak član DS in Franc Marciuš, zidarja na gradbišču vinarske zadruge v Mariboru. — Sola v Pobrežju. — Spodaj pa so: kinodvorana v Rušah, skladišča tovarne železniških vozil in gradnja industrijske hale za proizvodnjo elektrokorunda v rušah. — Sredi: zaščita rok — delavka na gradbišču Predilnice in tkalnice, Maribor

Kleti v Kapeli in v Mariboru nekaj posebnega

»Da, Kapela,« je razvijal tovariš Lah svoje pripovedovanje dalje. »To je res nekaj posebnega. Načrte zanjo je napravil inženir Didek. Je povsem okrogla stavba z dvema etažama pod zemljo, zgoraj pa z stiskalnica, odcejevalna komora, pilnica in čistilnica steklenice, pisarne itd. Premore pa 60 vagonov. V spodnjih etažah so sredi cisterne, pod njimi steklenice klet, krog in krog pa klet s sodi. Gradbenih del je za 50 milijonov dinarjev, šestega maja pa je na tem prostoru že stal vinograd. V začetku oktobra so že polnili sode, čeprav gradnja še ni bila končana...«

Ko sva že pri kletih, ne moreva mimo velikanske kleti Vinarske zadruge sredi Maribora.

Stari ljudje pripovedujejo, da so bile tu večših glavne mariborske ledenice, velikanske kleti pa je uporabljala nekdanja pivovarna. Zidovi so nezdruženi debeli — po polnjem meter. In vse je v obokih. Človek strmi, ko ogleduje te kleti. In zdaj grade v njih cisterne, od katerih bo ena sama držala 24 vagonov vina. V vse cisterne bodo natočili blizu sto vagonov žilnate kapljice.

»Najbolj so nam delali težave načrti. Risali so jih po starih, ko pa smo prišli v klet, je bilo marsikaj drugače, kot je narisano. In so načrte pravzaprav sproti risali. Krog in krog kleti bomo napravili izolacijo, čez vso betonski obok, izolacijo, vrh vsega pa bomo navozili zemljo tako, da bo zgoraj park in se sploh ne bo videlo, da je spodaj klet,« tako pojasnjuje Franc Greifoner.

»Težave so tudi z delavci. Vseh je 90, od teh pa se jih 35 vozi iz Kidričevega in pridejo na gradbišče šele ob osmih. Tisti, ki začno ob šestih, delajo do štiri popoldne, tisti iz Kidričevega pa do šestih, kar organizaciji dela nikakor ni v prid. Nekateri bi radi malicali ob desetih, drugim to spet ne ustreza, saj so komaj dobro prišli za delo. V Mariboru jih pa ne moremo nastaniti... In še tri mesece smo prepreno začeli, ker nismo dobili delavcev in bomo do konca leta za kakva dva meseca v zaostanku.«

3000 kg na kvadratni meter

»O, še zdaleč nisva pri kraju! Pojdiva zdaj čez Dravo v tovarno železniških vozil! Veter se je zaganjal v okna Gradisove pisarne. Midva s tovarišem Lahom pa sva se v mislih sprehajala od gradbišča do gradbišča.«

»Z večerjo bodo že počakali, saj tako malokrat pridem pravil čas domov. Takšen je pač naš poklic,« je govoril, ko sem vprašujoče pogledal na uro.

Skladišča za tovarno so v glavnem končana. Zdaj je tam še kakih 30 ljudi. Čisto končano pa bo tja maja ali junija. Začeli so graditi že en sanitarni objekt, do novega leta bodo najbrž gotove tudi garderobe, kopalnice in umivalnice. Posebnost gradnje skladišč pa so nosilni stebri. Tia morajo namreč zdržati obtežbo 3000 kg na kvadratni meter. Skladišča pa je dolgo 165 metrov in široko 17,5 metrov. Prva etapa ima tri, druga dve in tretja eno nadstropje. Na drugi etapi obdelujejo zadnjo fasado in končujejo tretjo etapo. Skelet in plošče so iz montažnih elementov.

Še skok v Ruše

Ustavimo se še v Rušah, kjer živi eden največjih kolektivov mariborskega gradbenega vodstva, saj šteje 160 ljudi.

Grade cesto iz Ruš do Selnice, dva stanovanjska bloka, novo telovadnico, urejajo fasado industrijske šole, v tovarni pa so oddali cesto v vrednosti petih milijonov dinarjev.

Telovadnica bi morala biti končana do konca leta. Zdaj so jo začeli pleskati, fasado industrijske šole so medtem najbrž že končali. Razen tega pa je vrsta rezijskih del v tovarni.

Tu imajo svojevrsten delovni čas. V torek, sredo, četrtek in petek delajo od šestih do dveh in od treh do šestih. Ob sobotah od šestih do popoldne, ob nedeljkah pa začno zjutraj ur kasneje. To so si uredili zato, da lahko odidejo delavci ob sobotah z vlaki domov. Tako jim vseeno nanese 60 ur na teden, torej po 10 ur na dan.

Imajo svojo gramoznico, ki je po strukturi materiala ena izmed najboljših v mariborski okolici ter zadošča za vse potrebe sektorja.

Tako smo s tem strokovnim sprehodom po gradbiščih pri kraju. Seznanimo se še z delom obratnega delavskega sveta, sindikalne in mladinske organizacije ter z delom partijske organizacije. In še tole: Kakšnih posebnih, čisto strokovnih problemov po mnenju tovariša Laha na mariborskih gradbiščih ni. Imajo dober strokovni kader, ki, daš ga je malo, obvlada gradbišča ter tudi organizacija dela iz subjektivnih vzrokov v glavnem ne šepa.

Tesnejša vez z osrednjim delavskim svetom

No, slavje na Pohorju ni bilo ravno najbolj primeren čas za tako hudo resne razgovore. Vendar so s slavnostnimi govori tako odlašali, da sva s predsednikom delavskega sveta Alojzom Lisjakom vendarle še mogla reči kakšno o delu delavskega sveta.

»Nazadnje smo se sestali pred dvema mesecema. (Precej naslednji teden po otvoritvi doma na Pohorju so zasedali še enkrat.) Večinoma se bavimo s proizvodnimi problemi, s higiensko-tehnično zaščito in podobnim. Takrat smo podrobno razpravljali o polletni bilanci. Izkazalo se je, da dela kar precej gradbišč z izgubo. Skleicali smo proizvodni sestanek vseh sektorskih inženirjev in tehnikov ter delovodij in se temeljito pomenili o vseh zadevah.«

Pooblastil delavskega sveta po mojem mnenju niti ne bi bilo treba kaj razširjati. Dosti več bi koristilo delavskemu upravljanju v Gradisu, če bi bila tesnejša vez med osrednjim delavskim svetom in obratnim. Zdaj se nimam jasne predstave, kako naj bi to bilo, vendar je štiti, da živimo vsak zase. Se tega nismo uspeli, da bi tisti naši člani, ki sede v osrednjem svetu, povedali, čem so razpravljali in kaj so sklenili. Včasih sem imel Zajčka, ki nam je kaj povedal. Zdaj še tega ni. Nikakor pa se ne bi mogel pritožiti čez osrednji delavski svet, da bi morda ne upošteval naših predlogov.«

»Se ti ne zdi, da je upravljanje še vedno doka močno centralizirano? Sektorji so pri vas namreč tako močni, da bi kazalo razmišljati o tem, kako bi imeli tudi ti kolektivni neke oblike delavskega upravljanja.«

»Im, o tem še nisem kaj prida razmišljal. Res pa je, da so tam, kjer imamo močne sektorske vodje in delovodije, dosti samostojnejši, drugod pa spet dosti odvisnejši od Maribora. Kajpak to še ne pomeni kakšno poglabljanje delavskega upravljanja. Menda ni nobena skrivnost, če povem, da je tudi delo obratnih delavskih svetov v našem podjetju dostikrat odvisno od dobre volje in pripravljenosti uprave gradbenega vodstva. To seveda ne velja za naše, morebiti smo sami v obratnem svetu pokazali preveliko pobude, v naših prizadevanjih pa smo vedno naleteli na razumevanje in polno podporo vodstva.«

»Katero vprašanje pa je pri vas zadnje čase najbolj pereče?«

»Odgovor ni težak: stanovanja. Si morda videl taborišče v Studencih? Barake, vegaste, razpadajoče, ki kriče po temeljni obnovi, če bi se sploh splašalo. Toda to sploh ne pride v poštev. Odlučili smo se, da bomo gradili samski dom za 200 ljudi. Človek res ne more imeti nobene volje za delo, če živi v taki baraki. Upamo, da bomo začeli kmalu graditi in da bodo ljudje julija prhodnjega leta že pod novo streho.«

Ja, s storilnostjo tudi zaostajamo, kot kažejo podatki iz centrale. Gleda tega nas čaka še obilo dela. Tesno s tem povezano pa je vprašanje norm in akordov, saj bodo začeli temeljiteje o tem razmišljati le, če bodo za to gmotno spodbujeni. Lahko govorimo, kolikor hočemo, če bo dobil delavec ob mesecu za preseganje norm tisočaka, se ne bo potrudil. Dejstvo je namreč, da so tudi tu še precejšnje neizkoriščene notranje rezerve, da niti ne omenim tega, koliko bi se dalo glede storilnosti napraviti s še boljše organizacijo dela, čemer pa naj vpliva še bolj do podrobnosti izdelan sistem premiranja.

Kajpak bi moral neko normo in akorde nenčno spremljati, opazovati, kako se gibe izpolnjevanje norm, jih proučevati in tudi vsaj kolikor se da, znatneje usovarjati. Pri nas pa normirca nimamo in se sam tega ne bi zmoget, če nimamo ne pomagali tehniki na gradbiščih. Vsekakor je to vprašanje, ki zasluži našo posebno pozornost. Najbrž je temu krivo tudi dokaj razširjeno mnenje, da se ne splača normirati, ker zahteva to preveč časa in računanja. Vodstva gradbišč bi se takega novega dela najbrž branila, saj bi jih to res precej zaposililo.«

»Da, na račun norm je dosti kritike,« je dejal član obratnega sveta Zlatko Koren, ki sem ga našel na stolpnici na Partizanski cesti. »Ljudje pravijo, da niso realne. Če nastaviš po akordnem ceniku, pa ne prideš skozi. Sirit se se tudi govorice, da bomo pri dobičku prizadeli, če bomo norme presegali in da požre dobiček tisti, ki dela po normi in ima višjo tarifo postavke. Mislim, da bi bilo treba postaviti take akorde, ki ne bi bili odvisni od tarifne postavke. Za kubik zidu dobiš toliko dinarjev, pa naj je tvoja tarifa postavka petdeset ali pa sto dinarjev. To je ekonomski, za podjetje in za delavce čist pa tudi preprost račun. Tako bi pravzaprav dosti bolj uveljavili tisto načelo: dobiš, kolikor napraviš. O tem že dolgo govorimo, storili nismo pa ničesar.«

Naj pristavim k temu še mnenje tovariša Laha:

»Norme zahtevajo sila veliko dela, učinka pa niso vedno točno izračunali. Brž ko je polir videl, da je neko pod normo, je skušal najti nekakšen izhod, da bi ga ne prizadel. Povprečno presegajo pri nas norme za kakih deset odstotkov. Vse pa je odvisno od tehničnega kadra. Mi menimo, naj se normirajo le večja dela, ostalo pa naj se plača po tarifni postavki.«

Sindikato o delavskem svetu

Predsednik sindikalne podružnice Vinko Vajt mi bržčas ni zamislil, da sem ga tako na široko vprašal o vprašanju o sindikatu in delavskem svetu. »Vidiš,« je dejal na koncu pogovora, »človek se vedno uči. Vse glavno v delavskem svetu, kar je glavno v sindikatu, delavskem upravljanju vse doleži le ni bila pred nami.«

»Da, naš delavski svet šteje 35 članov,« je povzel besedo. »Kakšne večje stvari mu nisimo predlagali, niti nismo vprašali v sindikalni podružnici posebej proučevali in da bi na osnovi analize predlagali delavskemu svetu, kaj naj ukrene. Vem, morali bi biti pobudnik razprav delavskega sveta, predlagali naj bi mi, o čem naj razpravljajo. No, na prihodnjem zasedanju (zdaj je že mimo), bodo govorili o higiensko-tehnični zaščiti na predlog sindikata. Delavski svet ima za to posebno komisijo, ki se pa še ni dosti zanimala. Proučiti bi morala, zakaj število nesreč in obolenj naraste, in predlagati delavskemu svetu bi morala vsake mesece obiti gradbišča. Letos pa so jih obšli le dvakrat.«

In še povezave z osrednjim delavskim svetom ni bilo prave. Kolikor vem, se še ni zgodilo, da bi na zasedanju našega delavskega sveta prebrali zapisnik osrednjega delavskega sveta.«

Sindikato pa je priredil seminar za članke delavskega sveta, dva člana sta bila v celjski šoli delavskega upravljanja, predsednik pa je obiskoval tridnevni seminar v Mariboru. Brž pa, da članov nismo podrobneje seznanili s tem, kakšna je letna delitev dohodkov.«

»S kakšnimi vprašanji pa se je še ukvarjal sindikat? Koliko je članov?«

»V naši podružnici je 1012 članov, kakšnih sto ni sindikalno organiziranih. Po gradbiščih imamo poverjenike, v Mariboru in Kidričevem pa pododbor. Mariborskega bomo opustili. V Rušah nameravamo postaviti tričlanski pododbor. Mislim, da niti ni treba naglašati, da skoraj ni sestanka, da ne bi govorili o terenskih dodatkih. To je bilo že nič kolikorkrat premeto, pa se vedno najde kdo, ki mu ni všeč, da ga ne dobi, ker blizu stanuje.«

Sindikato pa si le lahko pripiše zasluge za strokovne tečaje. Moram pa reči, da je bil najslabši odziv prav na tistih gradbiščih, kjer najbolj zabavljajo, češ da slabo zaslužijo.«

»Kako pa kaj z zabavo? Ali sindikat kaj misli na to?«

»Glede tega smo res bolj malo storili. Zabav ne prirejamo, niti izletov, spomnili se pa tudi nismo, da bi naprosili kulturno umetniške skupine Svoboda, naj obiščejo gradbišča. No, marsikje imajo strokovno knjižnico, poskrbeli pa nismo dovolj, da bi jo obnovljali ter kupili nove knjige.«

Sicer pa bi bilo prečrnogledno, če bi ostali le pri tem. Mariborska sindikalna podružnica je počela zadnje čase le nekaj lepih uspehov, med katere sodi prav gotovo tudi dom na Pohorju. V marsikaterem kolektivu se redno sestajajo in najdejo čas ob malici, da se pogovore o perečih problemih. Tako so bili na primer že 1. oktobra po vseh mariborskih gradbiščih sestanki, na katerih so pojasnili, zakaj so se nekatere stvari podražile in da bodo dobili delavci najmanj toliko večjo plačo in večje otroške doklade. To priča o tem, da tudi sindikat naglo reagira, čeprav na pobudo partijske organizacije.«

Mladina se prebujajo

Ivana Pučka, predsednika nove mladinske organizacije v Rušah sem zmotil ravno pri delu. Delal je na industrijski šoli. To je eden izmed redkih, s tega gradbišča, ki so si na strokovnem tečaju pridobili višjo kvalifikacijo. Zdaj je priučeni zidar, doma pa je iz Cerkevjenjaka iz Slovenskih goric. V Rušah dela dobro leto dni.

»Letos junija smo ustanovili mladinsko organizacijo. Danes šteje 34 članov, vseh mladincev pa je 45. Pobudo za ustanovitev sem dal sam na sindikalnem sestanku, pa so meni poverili to nalogo in danes sem predsednik mladinske organizacije. Z delom se sicer še ne moremo dosti pohvaliti. Delamo od jutra do mraka in za kaj drugega zmanjka časa. Zdaj je delo celo zaspalo, ker so trije člani vodstva odšli k vojakom in sem ostal pravzaprav sam. V kratkem

bomo imeli mladinsko konferenco, na kateri bomo dopolnili vodstvo.«

Doslej smo imeli štiri sestanke. Pogovarjali smo se, kakšni naj bodo mladinci. Ob nedeljah gredo večinoma vsi mladinci domov, ob večerih igramo šah in beremo knjige. Sindikat je obljubil, da nam bo dal zogo. Poslali so jo menda v Maribor. No, v Ruše še ni prišla. Vajt, naš sindikalni poverjenik, je nekoč organiziral zabavo, o delu obratnega delavskega sveta pa smo doslej zelo malo slišali.«

Tako pripoveduje ruški mladinec. Mladinsko organizacijo imajo tudi v Mariboru. Govoril sem s skupino mladincev na gradbišču PTM blokov in z drugo v »starišču«. Vsi pohvalijo prizadevanje sindikata, pravzaprav organizacijo Zveze komunistov, ki je dolocila tovariša Gajšta, da posebej skrbi za mladino in prihaja k njim vsak popoldan.

V taborišču se je razvil takle pogovor:

»Perilo si sami peremo.«

»Kje se kopljete?«

»Kopalnice ni.«

»Kam grešče ob nedeljah?«

»Tu sedimo. Zabave nimamo nič, denarja za kino pa tudi ne. Zog je zaklenjena, ker jo je vajence Munda zaklenil, ko je odšel na taborjenje predvojaške.«

»Bom pa jaz eno prinesel iz uprave,« se je oglasil tovariš Gajšt.

»Knjižnico imamo in je odprta vsak terek in petek. Tudi časopise redno dobivamo: Ljudsko pravico, Večer, Delavska enotnost in Gradisov vestnik.«

Na gradbišču PTM pa so se še posebej pritoževali, da so jim vzeli rdeči kotiček. Toda kaj so hoteli, ko stanovanj tako manjka. »Še radia ne moremo poslušati. Samo obljubljajo. Zračne puške na primer je sindikat obljubil, a samo obljubil. Tudi na izlete nas ne peljejo...«

No, vse to je morda res, vendar vraga tudi ni moč pričakovati samo od sindikata in od uprave. Kdo jim brani, da mladinska organizacija sama ne bi postrela za razvedrilo, izlete, predavanja, zabavne večere? Nihač! Zato bi bilo pametneje najprej mladinske funkcionarje počukati za rokav in reči: »Fantje, kaj počnete? Boste kaj organizirali?«

Kajne, da je tako?

Vemo, da je malo članov

Za vsa gradbišča gradbenega vodstva Maribor je ena sama osnovna organizacija Zveze komunistov. In ta šteje 20 članov. Sredi septembra so sprejeli dva nova člana.

»Zavedamo se, da je malo članov. Morda preozko gledamo na to. Prav gotovo je med mladimi še precej takih, ki bi bili vredni, da bi jih sprejeli v svoje vrste, če bi jih vzgajali. In tudi med starimi Gradisovci so taki, da smo premalom delali z njimi.« Tako se pripovedoval sekretar te organizacije Berto Zupančič.

»Zdaj smo se tega resneje lotili. Od mladinskih organizacij si dosti obetamo, priznati pa moram, da smo ju doslej zamenarili in jima nismo dovolj pomagali. Tovarišu Gajštu smo zaupali posebno skrb zanje in se uspehi že kažejo. Glede sindikata bi moral reči, da se s sindikalnimi vprašanji nismo podrobneje ukvarjali. Tako smo mariborski pododbor prepustili izvršnemu odboru podružnice. Izvršni odbor je vedno le dobro govoril o njem in nas je njegova odločitev, da ga bodo ukinitili, precej presenetila.«

Kot v vseh organizacijah tudi pri nas prino proučujemo gradivo VII. kongresa ZKJ. Studij imamo skupaj še z drugimi organizacijami, tisti iz Kidričevega študirajo pa skupaj z organizacijo tovarne. Sicer pa problemi v naših kolektivih niso tako izraziti, saj so ljudje politično precej zreli.

Stroj za avtomobilsko cesto

Bilo je 2. oktobra ob enajstih dopoldne. Je vse pripravljeno?

— Pripravljeno.

Oba Roša in Mlakarja, Čiček, Tominec, Pitmajer, Planinc, Onič in Repolusk so stali ob velikem sušilnem bobnu za pesek, ki so ga v mariborskih centralnih obratih sami izdelali za avtomobilsko cesto. Direktor investicijske grupe ing. Mravlje je že dopolne telefoniral, če je stroj pripravljen in kdaj ga bodo poslali. Je že gotov, samo preizkusili ga bomo še, so odgovorili.

Električar Repolusk je pognal stroj. Vsi so bili nestrpni. Ali bodo meseci in meseci truda poplačani ali pa bo kaj narobe?

Teče! Prižgali so še gorilce za nafto. Tudi kompresor in ventilator delujeta brezhibno. Lica so zasijala, vsakemu je igralo sredi, ko je videl pred seboj sad svojega dela. To je tisto zadovoljstvo, ki ga poznamo delavci, ko opravimo veliko delo in ki je pravzaprav največja pa dostiokrat tudi edina nagrada za vse žulje, skrbi in napore.

Teče! Neenkrat je nekaj zaškrtalo in stroj se je ustavil. Varovalke na glavni komandni plošči bobna so pregorele.

— V kompresorju je nekaj narobe! Je brž ugotovil Čiček.

Brž so ga demontirali in — v delavnico z njim. Zdenko Roš ga je razdrl.

— E, vraga! Krila so se razletela.

Za premišljanje ni bilo časa. Na avtomobilski cesti ne morejo čakati. Boben bi morali prevzeti v soboto, 4. oktobra.

Korošec in Ančka Krepf sta se nemudoma lotila obdelovanja lopatic, potlej jih je vzel v roke Sauperl in oblikoval še notranjo stran lopatic. Še montaža in v soboto je bil boben spet narejen.

In kaj se je zgodilo? Varovalni klm, ki spraja zobčank na glavno os kompresorja, je padel ven. Zdaj so ga močneje pritrdili.

No, v mariborskih centralnih obratih niso naredili samo tega sušilnega bobna. Izdelujejo še skreperje, mešalce za malto, japanerje, samokolnice, ravnalce za beton, pretorne mešalce, ciklone itd. Mimo tega pa še popravljajo razne stroje za Gradis in za druge, prevzemajo tudi kleparska, ključavničarska in druga dela na stavbah Medtem ko so do konca avgusta lani ustvarili za 87 milijonov dinarjev vrednosti, so jo letos v istem času že 123 milijonov.

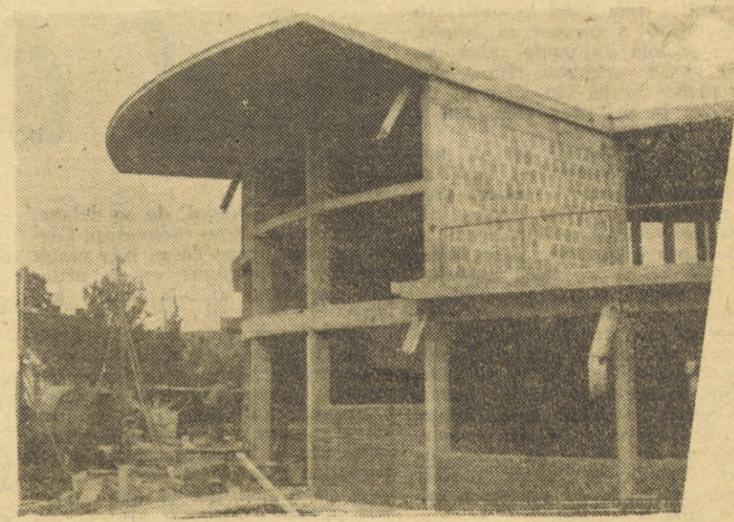
Posebnost teh obratov pa je delavsko upravljanje. Imajo namreč svoj obratni delavski svet, ki šteje 13 članov in je le-ta vezan na centralni delavski svet. Ti obrati pa so funkcionalno vezani na ljubljanske centralne obrate, kjer imajo pa tudi obratni delavski svet. To pomeni, da bi morala ta obratna delavska sveta tesno sodelovati, marsikdaj pa ima celo obratni delavski svet ljubljanskih centralnih obratov zadnjo besedo. Vse to je kajpak poglavje zase, predsednik upravnega odbora Slavko Arnič pa pravi, da so s tem kar zadovoljni.

Maribor! Z njim je eno izmed naših največjih gradbenih vodstev in to je le njegova skopa podoba. Če bi hoteli posneti njihovo verno podobo, ki morali živeti dolgo med njimi, saj povsod najdeš kaj svojkega — in vendar nam vsem skupnega. Tam žive ljudje, ki se z vsemi nami bore za isto stvar: za uspeh in napredek GRADISA.

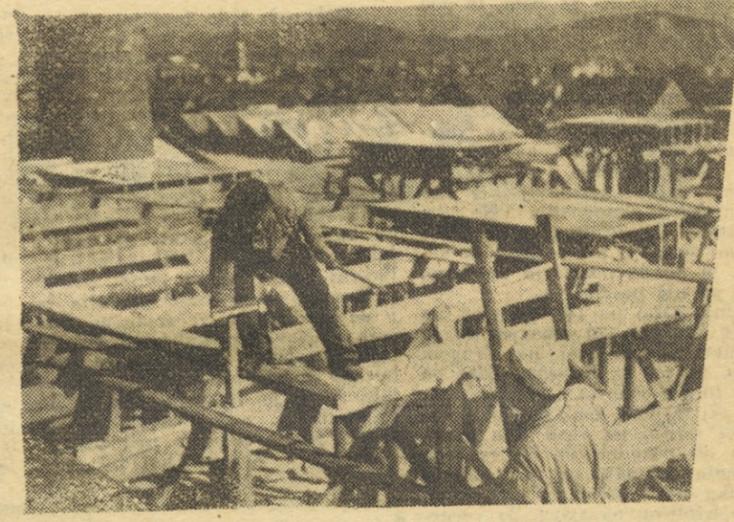
Vlado Jarc

V teh ogromnih kletih gradimo cisterne za sto vagonov vina

Se ena vinska klet v Kapeli

V PTM gradimo posebno halo

V Kidričevem pripravljajo podložke za sode v Kapeli

Temelji za industrijsko halo Avtomontaže

Zgodba o tem, kaj je Janez Piskrogled videl, slišal in pokušal v jesenskih dneh na popotovanju po naših menzah

Se dolgo pot imamo pred seboj: Ravne, Hrastnik, Otiški vrh, Šempeter, Šoštanj, Velenje, Hudinja, Maribor in Ruše. Zato nikar ne odlašajmo, ampak kar brž pot pod nogo.

Ravne: Hrana se nekako, le red v kuhinji ni kaj prida

»S hrano smo zadovoljne — saj tudi doma nismo imeli boljše,« pravijo Pepca Krničnik, Marija Matjaž in Anica Kuhelnik. Tudi zidar Tone Grešovnik sodi, da se da s tako hrano shajati, zlasti ob takrat, ko se je podražila za dva kovača na dan. Janez Cunman pa ugotavlja, da je včasih bolj malo zabeljeno.

Ima kar prav. Tisti dan, bilo je sredi julija, sem jedel krompirjevo juho, nižoto z mesom in solato. Rižota je bila kaj malo zabeljena in riž je bil razkuhan. Hrana stane z 10 dkg kruha 120 dinarjev na dan, kar je približno tako kot v drugih naših menzah.

Z redom v kuhinji pa ne moreš biti preveč zadovoljen. Nad štedilnikom imajo lepo bronzirano grelco za vodo, a pušča. Popravljali so ga že večkrat, le popravili še ne. Kot pravi upravnik Jože Bolte, je steklo že za sto tisoč dinarjev vode v nič!

Pomivalnico imajo v posebnem prostoru in se čez red v njej ne bi mogel pritožiti. V pripravljalnici pa smrdi po kislem, kar je poleti še posebno neznosno in se tudi hrana kaj lahko nazvame kiselkastega duha. Zraven je pa še nek prostor, v katerem je nametana stara robotinja. Tu bi si lahko uredili shrambo za živila, ki jih imajo za prta v miznih policah.

Jedilnica pa je dovolj velika in še kar dobro opremljena, mize pogrnjene in posoda je čista, le pod v jedilnici je slab. Shramb, kjer bi se hrana dlje obdržala, nimajo.

Hrastnik: Samopostrežba

Na nedavnem zagrebškem velesejmu smo se močno navduševali nad samopostrežno restavracijo, kakršne naj bi ustanavljali v stanovanjskih skupnostih. No, v Hrastniku jo že imajo; abonenti si sami streejo pri zajtrku in večerji, le kosilo postavijo na mizo. Sicer pa nič posebnega.

Hrana stane po 145 dinarjev na dan, s kruhom 170 dinarjev in je potemtakem po ceni na drugem mestu, precej za Koprno. Zdaj pa je že 10 din cenejša.

Za zajtrk dobe vsak dan belo kavo, za kosilo pa vsak dan meso, razen ob ponedeljkih. Za vsakega abonenta računajo po 14 dkg mesa in 4 dkg masti, za solato 1 dkg olja, če je fižolova, pa 3 dkg. Za večerjo kuhajo ričet brez mesa, včasih mu dodajo malo salame, da jeokus boljši. Potlej kuhajo še fižol s testeninami, krompirjeve žgance iz bele moke in solato ter podobno.

Abonentov je 46.

In kaj pravijo delavci?

Kolikor sem govoril z njimi, se vsi pritožujejo. Tesarja Franjo Herzenjak in Fran Hlapčič ter delavca Nezir Džuvelek in Zijad Sačić pravijo, da je hrane premalo in da je slabo pripravljena. Vsi sodijo, da hrana ni slaba morda zato, ker bi kuharice ne imele dovolj materiala, ampak zato, ker ne znajo. Med njimi ni niti ene kvalificirane kuharice. Ti in še Albert Veslgoj ter Stefan Kovačič menijo še, da je predrago. Radi bi, da bi jim vsaj večerjo nosili na mizo in da bi upravnik bolj poskrbel za to, kaj delajo v kuhinji.

No, jaz sem jedel juho, vampe in krompir. H kosilu sem prišel sicer že bolj pozno, pa ni bilo zame.

Notranjost kuhinje, jedilnice in prostorov je precej klavrna. Sten niso prebelili, kar so postavili menzo, in so lisaste, okenska krila nimajo vetrnih kljuk. Pri vseh mizah pa tudi ni stolov in so postavili celo klopi. Pač pa so mize lepo pogrnjene.

Na Otiškem vrhu:

Pomagaj si sam

V gramoznici dela 33 ljudi. Menze nimajo, kuhajo in stanujejo pa v leseni baraki, ki je znotraj ometana. Imajo dva štedilnika pa nobene omare, police ali shrambe. Lonce in hrano razpostavijo po mizi in se po njih pasejo muhe.

Delovodja pravi, da porabijo delavci kar precej denarja za hrano, jedo pa kljub temu slabo. Kako tudi ne, saj si jo na hitro pripravijo. Njihov »jedilni list« pa tudi ni bogat.

Ali je res tako težko napraviti police, dobiti omaro za shrambo, če že shrambe ni? In ali je res tako težko poskrbeti, da bi bil vsaj tisti prostor počiščen?

Najbrž to ni tako težko, toda to ni samo stvar delavcev...

Šempeter: Hrana poceni, le...

Takrat, bilo je ob koncu julija, se je hranilo v tej menzi 112 abonentov. Hrana je res poceni, saj stane s pol kilograma kruha 140 dinarjev na dan. Zajtrk stane 15 dinarjev in dobe po petkrat na teden belo kavo, dvakrat pa čaj. Kosilo stane 65 dinarjev (petkrat goveje meso, dvakrat na teden drobovina). Za večerjo so plačali 35 dinarjev, kuhali so pa ali drobovino, enolončnice, praženec s solato in podobno. Prostore za menzo je dala začasna uprava kmetijskega posestva Zaluže.

Oprema je pa zelo klavrna. Nekaj posode je sila slabe, nožev in vilic ne dobiš.

zajtrk je bela kava in stane 15 dinarjev. Kosilo stane 70 dinarjev in je vsak dan meso. Za prikuhe dajemo krompir, testenine, riž, fižol. Vsa kokrat je solata, če pa te ni, potem serviramo cvrtje ali kompot. Za večerjo plačajo 35 dinarjev (celodnevna prehrana stane 145 dinarjev s pol kilograma kruha). Kuhamo pa enolončnice z mesom ali slanino, drobovino, sladke testenine in kavo, polento in pljučka v omaki, zabeljeno polento in kavo, mešano solato. Ob nedeljah dajemo za večerjo salamo in kruh...

Vodja kuhinje Valentin Gajšek: »Abonenti s s hrano v splošnem zadovoljni. Vsi si sicer žele boljše hrano, ki pa je za ta denar ne moremo dati. Vsako nedeljo je pečenka. Na vsakega abonenta računamo po 20 dkg mesa za pečenko, sicer 15 dkg, le za golaž 10 dkg, isto je z drobovino. Z abonenti pride do sporov samo takrat, kadar pridejo prepozno in je čas za izdajanje hrane že minil...«

Hudinja: Brez nožev in prtov

Da moraš imeti vedno pri sebi pipec, če se hraniš v naših menzah, sem posebej spoznal v menzi gradbišča v Hudinji. Tam postavijo namreč na mizo samo žlico in vilice. Potlej si nabrusi zobe ali potegni pipec iz žepa, če se hočeš spoprijeti s tistim kosom mesa, ki ti ga prinesejo na krožniku. Zraven tega smo Gradisovci že toliko kulturni, da nam ni vseeno, če nam servirajo za pogrnjeno mizo ali ne. V Hudinji namreč tudi prtov nimajo in postavijo kruh seveda kar na mizo. Kam pa naj ga dajo? Če bi imeli vsaj papirnate serviete, kar pa je že tolikšen »luksuz«, da kaj takega v nobeni izmed naših menz ne vidiš, čeprav bi se to spodobilo.

Sicer pa v tej menzi niti ni tako slabo. Hrana stane 160 dinarjev na dan (15 din zajtrk, 80 din kosilo, 40 din večerja). Za kosilo enkrat na teden ni mesa, solata je

krač. Z njo dobe delavci pravzaprav edine »C« vitamine in če bodo z njo še naprej tako varčevali, bodo začeli delavcem kmalu izpadati zobje.

Posebej je treba še povedati, da dajo pri večerji še 10 dkg kruha (torej skupno 60 dkg na dan). Ob nedeljah je večidel suha večerja (20 dkg kruha, 10 dkg salame ali marmelade in črna kava).

Posode v glavnem ne manjka, premalo je le tiste za prevoz malice na gradbišča. No, moram pa reči, da jemlje malico komaj polovica delavcev pa menda tudi vsa reč ni dobro organizirana. Nekateri delavci pa imajo to malico kar na mestu kosila in mislijo, da s tem kdove koliko prihranijo. Sicer pa sem o takem varčevanju že zadnjič govoril in zdaj s tem ne bi izgubljal besed. Vsak tako »varčevanje« prej ali slej drago plača s svojim zdravjem. Kdo bo pa potem skladal dinarčke na kupček? Se ti isti bodo splahneli, ki so si jih tako prihranili.

Od lonca do lonca

Upravnik je dejal, da so delavci v glavnem s hrano zadovoljni. Glede količine hrane da ni bilo nikoli pritožb. Le dvakrat so se pritožili, da hrana ni bila dovolj kuhana.

Govoril sem s tremi delavci, pa so mi skoraj vsi povedali isto: preveč enolična hrana, premalo solate, premalo zabele, tudi lase najdeš v hrani, ker kuharice ne nosijo pokrival. Franc Slokar pa je pritožuje, ker s hrano ne prinese na gradbišče tudi zajemalke. Tudi posoda je premajhna in kruh dobe šele opoldne, namesto zjutraj, da bi ga imeli še za malico.

Šoštanj: Kdo ima prav?

Ivan Karoš je že star zidar. Pri nas dela že osem let. Dušan Savič je več kot polovico mlajši in je bil ob koncu julija, ko sem prikolovratil v Šoštanj, pri nas pet mesecev.

Razgovor je nanesele na hrano. Kosila so dobra, praviča, večerje pa so slabše. Za zajtrk je samo črna kava. »Kosilo nama zadostuje, lahko bi bilo le bolj zabeljeno. Enkrat na teden ni mesa. Solate dajo premalo in malo več olja bi ji ne škodilo. Pri večerjah pa varčujejo. Navadno kuhajo krompir, testenine, polento s črno kavo, drobovino in podobno. Pri njej ni solate, če pa je, je samo solata in to krompirjeva ali fižolova. Glede snage se ne moreva pritožiti...«

Upravnik Milan Omladič: »Za

Kdo ima prav? V menzi se hrani 130 ljudi, 30 izmed njih je iz Vodne skupnosti.

Velenje: Iz ješprenja in fižola je samo ričet

Prav toliko abonentov je tudi v Velenju, le da so vsi Gradisovci. Hrana stane 140 dinarjev s pol kilograma kruha na dan in stane zajtrk 10 din (bela kava), kosilo 70 (en dan brez mesa) in večerja 35 dinarjev.

Kuhinja in jedilnica sta urejeni. Kuhinja nima pripravljalnice. Kadar je toplo, servirajo hrano pod nadstreškom jedilnice. Mize so vedno pogrnjene. Vilice so kupili, nožev pa nimajo.

Lahko bi bilo bolje, toda slišali so, da bodo morali naselje podreti. V načrtu je, da se nedokončan 27-stanovanjski blok preuredi za stanovanja Gradisovcev. V njem bi bila tudi menza. To ne bi bilo tako slabo, če bi služil blok v te namene vsaj eno leto, sicer bi bilo preurejanje predrago. Če pa iz tega ne bo nič, bo treba pač naselje urediti in ga bolj opremiti.

Delavci so s hrano zadovoljni. Nekateri pravijo, da je premalo. Janez Habjančič in Maks Golob menita, da je hrana za ta denar še kar dobra, da pa je velika razlika med njo in med tisto, ki so jo imeli v vajenski šoli. Res je pa precej enolična. »Kaj naj skuhamo iz ješprenja in fižola, če ne ričeta,« pravijo kuharice.

pa vsak dan. V to ceno je vračunan tudi kruh, ki ga dobi vsak po 60 dkg na dan, deset dekagramov ga dajo namreč posebej pri večerji.

V menzi se hrani od 66 zaposlenih 35 delavcev. Upravnika nimajo, pač pa jo vodi kuharica, za hrano skrbi pa skladiščnik. Po izjavah kuharice in delovodje ter treh delavcev so s hrano zadovoljni.

Maribor: »BP«

Včasih je na zdravniškem izvidu zapisano »BP«, kar pomeni: »brez posebnosti«. Nekaj takega bi lahko rekli tudi za mariborsko menzo. Jaz sem bil zadovoljen, delavci, ki sem z njimi govoril, so bili zadovoljni, upravnik Jože Medlobe je bil zadovoljen — vsi smo zadovoljni. Če je res vse tako, potlej ni, da bi kaj več govoril, saj imajo kvalificirano kuharico.

Menza je tako urejena, da bi se v njej lahko hranilo okrog 200 ljudi. Hrani se jih okrog 140, vendar se ta številka nenehno spreminja. Hrana stane 150 dinarjev na dan s kruhom vred. Zajtrk stane 30 dinarjev (6 din kava, 24 din pol kilograma kruha), kosilo 80 dinarjev in večerja 40 dinarjev. Zraven tega kuhajo še malico; ta stane 30 dinarjev.

Za kosilo je vsak dan meso in juha, bodi mesna, bodi zelenjavna. Solate pa ni vsak dan, ampak le štiri do petkrat na teden. Te je res premalo in bi jo morali dajati več-

In potlej je v Mariboru takole na hitro sesteto še kakih 180 do 200 delavcev, ki si kuhajo sami. Naj se pes obesi, če si lahko skuhamo količkaj spodobno hrano za manj denarja, kot stane v menzi, pa čeprav kuhajo za več ljudi skupaj. Če so tako pametni, da si tega ne znajo zračunati, potlej jim res nihče ne more pomagati! Naj se kar naprej bašejo s polento in makaroni. No, poskrbeli so tudi za take. V naselju imajo v zidanem objektu dva štedilnika na drva in osem priključkov za električne kuhalnike. V Studencih si kuhajo na električno v stanovanjskih prostorih; na stavbišču na Partizanski cesti, kjer je stanovanje le začasno, si kuhajo na pečeh. Saj razumem, da je na primer v Studencih morda daleč do menze in da bi izgubili preveč časa s hojo, zakaj pa se ne bi dogovorili in bi jim še kosilo in večerjo vozili tja, če jim že vozijo malico?

Posebej pa kaže omeniti, da imajo vajenci malico zastoj, kar je res vse hvale vredno.

Sicer pa »BP«, kot sem že v začetku omenil.

Ruše: Za večerjo raje spat?

Dasi stane hrana v naši ruški menzi prav toliko kot v Mariboru, je po pripovedovanju delavcev precej slabša. Čez kosilo se še toliko ne pritožujejo kot čez večerjo. Pripovedujejo predvsem, da jo dajo bolj za vzorec. Vilko Ravšelj, Andrija Muškaš, Franjo Bartolič in Jože Treplak še posebej pripominjajo, da dodatka dostikrat ne dobiš, ker pridejo neprijavljeni gostje (taki, kakršni sem jaz). Večerje so vedno slabe, tako po količini kot po kakovosti in je cena za tako hrano previsoka. Tudi okus se kuharicam vedno ne posreči in pri zabeli precej varčujejo. Tako so skoraj bolj splača iti za večerjo spat.

Nič kaj laskave izjave, kajne. Upravnik pa pravi, da so delavci zadovoljni. Menda niso tako daleč, da bi jih ne mogel kdaj vprašati. In tudi upravnik menze najbrž ni nedosegljiv, da bi mu tega ne mogli kar naravnost povedati, kar mislijo. Če bi bila hrana boljša, bi so bržčas od 154 zaposlenih ne hranilo le 52.

In zdaj mi ne da žilica miru, da se ne bi spotaknil spet ob tiste, ki sami preskušajo svoje kuharsko znanje. Teh je 24 in si kuhajo le po enkrat na dan, zraven pa štejejo dinarje, ki si jih bodo dali na račun stradanja na stran. Med njimi je več takih, ki so pogosto bolni. Saj ni vrag, da si ne bi pokvaril želodeca! Dva delavca, ki nimata niti po 20 let, sta bolna na pljučih najbrž zato, ker nista kosila. In takih, ki jedo le po enkrat ali dvakrat na dan, je več.

Sicer pa je v kuhinji in menzi red. Tako je bilo julija. Pred nekaj dnevi pa so bili delavci s hrano že zadovoljni.

Se beseda o centralnih obratih

Tako v Ljubljani kot v Mariboru dobivajo centralni obrati topel obrok malice iz obratov družbene prehrane. Zdaj je to že lepo vplejano in redno funkcionira.

V Ljubljani je posebno vprašanje, ker stane obrok 50 dinarjev, koristniki pa plačajo le 30 dinarjev. Razliko mora kriti podjetje, s čimer plača režijske stroške.

Tako sem z mojim popotovanjem pri kraju. Saj vem, da mi je nekaj menz še ostalo (na primer Slovenska Bistrica, Kapela, Sladki vrh itd.). Toda naj se nikar ne boje, da me tudi tja ne bo kdaj zanesel kakšen veter.

NEKAJ PREDLOGOV

In kaj naj ob koncu rečemo k našim menzam?

● Najprej tole, da je v tistih menzah, v katerih se hrani tudi vodstveno osebje gradbišča, redno boljša hrana kot v ostalih po že znanem pregovoru, da je bog najprej sam sebi brado ustvaril. Če hoče torej sam dobro in poceni jesti, potem mora poskrbeti, da bo v menzi red, in to za vse delavce.

● Druga stvar je kulturnost v naših menzah. Se vam ne zdi, da mislijo tam, kjer niti vilice niti prta ne dajo na mizo, še vedno po starem: saj je za gradbenega delavca vse dobro. Pomedimo s takim mnenjem kar v lastnih vrstah! In to temeljito, kajti to ni in ne sme biti res! Prav gradbeni delavci bi se morali počutiti na gradbišču vsaj malce tako kot doma. To smo dolžni storiti in stremeti za tem, da jim bosta naselje in menza ustvarila vsaj malce tiste topline domačega ognjišča, od katerega je po značaju dela naš delavec odtrgan. Zato je vsaka nemarnost glede snage v kuhinji ali v prostoru, ki se v njem deli hrana neodpustljiv greh, ki zasluži vso grajo.

● Prav tako pa je treba s kulturno postrežbo v menzah zagotoviti vsaj tisto, danes povsod priznano občečloveško raven, h kateri spada v prvi vrsti vsaj kulturni jedilni pribor, če se že ne morejo toliko potruditi, da bi postavili na mizo vazo s cveticami, pa čeprav samo s poljskimi, na kar se doslej ni še nihče spomnil. Bi mar to res toliko stalo? Prav nič — le dobre volje manjka. Delavec pa bi se v naših menzah dosti bolje počutil. In tudi hrana ob kulturni postrežbi dosti bolje tekne.

● In kakovost hrane? V glavnem smo lahko zadovoljni. Vendar si bodimo na jasnem, da ni za kuharico vsaka dobra, ki reče, da zna kuhati. Zato bi morali upravniki menz dosti bolj paziti na to, koga postavijo v kuhinjo. Če je kuharica slaba, ji damo lahko v roke še toliko živil, masti in kaj vem kaj še, pa bo kosilo tako, da se bo kar želodec obračal. Strokovna moč pa zna z malo začimbami, z malo drugačnim načinom, dostikrat tudi čisto preprosto hrano udeževito okusno pripraviti. Ne mislimo, da bomo z varčevanjem pri kuharicini plači kaj prihranili! Držimo se raje načela, da je slaba kuharica predraga za nas, ker napravi več škode kot koristi.

● In količina? Gradbeni delavci smo in sami dobro vemo, da je naše delo težko fizično delo.

Če stroja dobro ne mažeš, ne boš dolgo delal z njim. Prav isto velja tudi za nas. Mislim tudi, da ne odkrivam Amerike, če rečem, da ni toliko važno, če želodec polno nabašiš. Bolj važno je, koliko kalorij dobiš v enem obroku hrane. Zal naši upravniki in tisti, ki menze vodijo, nimajo tablic o kalorični vrednosti posameznih hranil. Tudi nikjer ne računajo, koliko kalorij dajejo za kosilo, koliko za večerjo. Zato naj bi vodstvo podjetja oskrbelo vse menze s temi tablicami, obenem pa je treba čisto znanstveno ugotoviti, koliko kalorij je potrebnih za gradbenega delavca. Potlej pa naj v menzah sestavljajo jedilne liste in potem tudi ne bo več toliko pritožb, češ, zame je hrane premalo.

● Marsikje slišimo, da je hrana enolična. Res je konec koncev vse odvisno od upravnika in kuharice, ki sestavljata jedilni list. Naj rečem mimogrede, da bi morali sestavljati jedilni list za dlje časa, saj že tako pozabiš, kaj si večeraj jedel. Če pa dobiš isto jed kmalu zatem na mizo, se preklicano hitro spomniš, da še ni dolgo, ko si jedel isto. Rad bi opozoril na to, da imamo v Ljubljani Centralni zavod za napredek gospodinjstva in da so podobni zavodi v vseh okrajnih središčih. Njihova naloga je, da proučujejo tudi jedilne liste za delavske menze. Zakaj se ne bi torej na njih obrnili, njih prosili za strokovno pomoč. Pa naj potem oni prouče, koliko kalorij naj damo v menzah in kakšen naj bo jedilni list jeseni, pozimi, spomladi, poleti, da boš šel sit in zadovoljen od mize, ne pa da boš šel raje za večerjo spat, kot so nekje dejali. Le zakaj neki ima kovač klešče?

● Ob koncu pa še en predlog, od katerega si sicer ne obetamo veliko, nekaj pa vendarle. Ko že povsod snujemo družbene organe upravljanja, bi bil tak organ pri naših menzah kaj primeren. V njem naj bi bil upravnik, eden izmed članov izvršnega odbora sindikalne podružnice ali poverjenik ter nekaj abonentov. Ta naj bi menzo upravljal in kontroliral njeno poslovanje. On naj bi bil vez med abonenti in upravo menze. Potlej se tudi ne bi moglo več zgoditi, da bi govoril upravnik: Ja, delavci so zadovoljni. Če vprašaš pa delavca, slišiš kritike vseprek.

No, sicer pa smo z našimi menzami lahko v glavnem še kar zadovoljni, ali ne?

Janez Piskrogled

Polletni obračun

Kot rečeno je osrednji delavski svet našega podjetja zasedal 9. septembra letos. Upravni odbor podjetja je predložil delavskemu svetu poročilo k periodičnemu obračunu za letošnje prvo polletje. Poročilo je dokaj obsežno in vsebuje vrsto številk, ki so sicer zelo zanimive, vendar se nam zdi, da bi bilo preobsežno, če bi objavili vse. Zato bomo naše bralce seznanili samo z nekaterimi najbistvenjšimi številkami, ki kažejo, kako smo gospoda-

ALI ŽE VESTE?

da nekateri nameščenci gradbenih polizdelkov Gradis Ljubljana prihajajo pozneje v službo ter si tako tolačijo disciplino podjetja kot tudi demokracijo sploh čisto po svoje;

da imamo tudi vzorno in dobro organizirano gradbišča, ki so lahko vsem ostalim za zgled, in to gradbišče v Šoštanju, gradbišče Kardeljeva v Ljubljani, gradbišče Tovarna Iepenke Ceršak;

da so ta dobro organizirana gradbišča organizirana po zaslugi delovodij in samih delavcev;

da produktivnosti dela še vedno nismo dvignili do zaželene višine ter se ne dovolj temeljito menili o boljši organizaciji dela;

da dopisniške komisije pri sindikalnih podružnicah Gradisa niso storile tega, kar smo od njih pričakovali in želeli;

da prejemamo iz delavskih vrst vse premalo članov in dopisov za naš Gradisov vestnik;

da dobi vsak za vsak članek, če je objavljen v Gradisovem vestniku, tudi primeren honorar po kvaliteti in dolžini članka;

da je na gradbišču Ljubljana najmanj naročnikov na Gradisov vestnik in da se konkretno upira naročilo glasila lastnega kolektiva tovariš Franc Zakrajšek, čeprav je že star član kolektiva — kar seveda ni prav;

da imamo v kolektivu že stare Gradisovce, ki iz neznanih vzrokov še vedno niso člani sindikata, in je prav, da jih poimenujemo; iz Ljubljane Marija Klemenčič, z gradbišča Ravne Alojž Frčko in tovarišica Frčko in tesar Franc Rogar;

da imamo tudi med nameščenci in inženirsko tehničnim kadrom dobre in zavodne sindikalne aktiviste, ki skrbijo za pravilni razvoj sindikalnega gibanja, čeprav niso vsi izvoljeni sindikalni funkcionarji. Te lahko poimenujemo: Gradbišče Ljubljana: Francka Goljičič, Franc Bališ, Edo Kragelj, Drago Mandelje; Skofja Loka: Milena Benčič; Celje: Lojze Cepuš, blagajničarka sindikata tovarišica Katica; Jes.: Ljuba Tarman, France Vovk; Gradis centrala: Boža Jarh, ing. Branko Prh; Gradbeni polizd.: Viktorija Rojc; Ravne: Adela Simon, tovariš Ciringer; Koper: Marija Mrak, ing. Janez Zirovnik; Maribor: Vlado Janžekovič, ing. Ivan Lah, ing. Borut Maister, Marija Ciringer; Velika Loka: Helena Erjavec, ing. Jože Debeljak;

da želimo še takšnih aktivistov iz vrst nameščencev in tehnikov-inženirjev, ki lahko mnogo prispevajo k skupnemu sindikalnemu delu;

da se za Gradisov dom na Pohorju glede vodstva in organizacije dela veliko napravilih tehnik Oto Roškar in ing. Lojze Stok, oba iz Maribora ter delovodja Kodrič;

da si z malomarnim odnosom do materiala, orodja, strojev ne dvigamo življenjske ravni ter da je potrebno, da dosti bolj skrbimo zanje.

Lo-Jo

rili v prvem polletju. Se jasnejša pa bo slika, ko bo sestavljen triletni obračun našega dela, kajti polletni obračun v gradbeništvu ne kaže povsem jasne podobe o delovanju podjetja.

V minulem polletju je znašal celotni dohodek našega podjetja 2.433.081.160 dinarjev. V istem času lani pa je znašal celotni dohodek podjetja 1.953.643.800 dinarjev. To pomeni, da se je celotni dohodek v letošnjem letu povečal za 479.437.360 dinarjev ali za 24,5%. Gradbena dejavnost je bila namreč živahnjša in v stranskih obratih je bila večja proizvodnja.

Iz celotnega dohodka je treba izločiti razne poslovne in druge izdatke. Kakšni so ti izdatki, lahko vsak bralec razbere iz sestavkov v prejšnjih številkah, saj smo te stvari že obravnavali. No in če iz tega celotnega dohodka izločimo poslovne in druge izdatke, potem znaša dohodek podjetja 632.665.623 dinarjev za letošnje prvo polletje.

Z delom dohodka, ki ostane po izločitvi prispevka iz dohodka, razpolaga podjetje samo. To je namreč čisti dohodek podjetja. Iz dohodka za letošnje prvo polletje je bilo treba izločiti prispevek iz dohodka v višini 79.428.948 dinarjev. Čisti dohodek za minulo polletje torej znaša 553.236.675 dinarjev.

Iz čistega dohodka mora podjetje najprej izločiti obvezni del prispevka za svoj rezervni sklad. Podjetje je dolžno odvesti prispevek za svoj rezervni sklad, če doseže v razdobju, za katerega se sestavlja obračun, vsaj tolikšen čist dohodek, da presega znesek minimalnih osebnih dohodkov delavcev povečan za 40%. Ker znašajo minimalni osebni dohodki delavcev, povečani za 40% le 506.708.423 dinarjev, je bilo treba odvesti v rezervni sklad 10.595.676 dinarjev. Ostanek čistega dohodka torej znaša 542 milijonov 840.999 dinarjev.

Delavski svet podjetja je tisti organ, ki določa o delitvi oziroma razporeditvi čistega dohodka. Ko razpravlja o tej delitvi, mora upoštevati splošna načela, veljavna v zvezi z delitvijo čistega dohodka, ki jih narekujejo gospodarski zakoni in drugi gospodarski predpisi. Za osebne dohodke sme nameniti le tisti del čistega dohodka, ki je bil dosežen s prizadevanjem kolektiva, ostala sredstva pa mora porazdeliti v sklade. Ker predpisuje zakon o sredstvih gospodarskih organizacij, da je treba izvršiti razporeditev dela čistega dohodka na sklade šele na koncu leta, to je, ko je sprejet zaključni račun, bo podjetje dotlej ta sredstva koristilo kot obratna sredstva, razen sredstev seveda, ki jih je delavski svet že na tem zasedanju sklenil razdeliti za osebne dohodke nad tarifnimi postavkami.

Upravni odbor je v svojem poročilu tudi razčlenil, kako je nastajal dohodek po edinicah in kako so nastajali posamezni stroški. Ker je pred nami že pravzaprav triletni obračun, bomo v eni izmed naslednjih številok podrobneje razčlenili delež posameznih edinic pri ustvarjanju celotnega dohodka podjetja. Tokrat si pogledajmo še nekatere druge podatke.

Za izvršitev svoje proizvodne naloge je podjetje zaposlovalo v prvem polletju povprečno 4315 delavcev in uslužbencev, ki so opravili skupno 5.004.184 učinkovitih delovnih ur. Vrednost ene ure znaša 485,93 dinarjev v letošnjem prvem polletju, lani pa je znašala vrednost ene ure 523,95 dinarjev. Člani delavskega sveta so o tej stvari razpravljali, razpravljati pa bo veljalo o tem še tudi kdaj pozneje in ne bi bilo napak, če bi razpravljali o tem na nekaterih gradbiščnih delavskih svetih, kajti na to nas tudi opozarja različna režijska. V merilu podjetja znaša režijska za gradbišča 12,3% od prodajne cene. Nad to povprečno stopnjo pa izstopajo gradbišča Zalog s 17,5%, Celje s 15% in Ravne 14,3% režijske. Tu je torej režijska dokaj večja, kot je povprečje za celotno podjetje. Vse ostale edinice, razen gradbenega vodstva Maribor, ki je ostalo ravno na povprečju, pa so pod povprečjem.

Stroški režijskega podjetja znašajo v prvem polletju skupno 66.105.102 dinarja. V odnosu do celokupne realizacije gradbene proizvodnje in storitve znaša režijska podjetja 2,8%. Če pa se vzame za osnovo realizacija, zmanjšana za vrednost obratniških storitev, pa 3,5%. Glede na to, da so gradbena delovna vodstva, gradbišča in obrati odvajali centrali na račun režijskega podjetja 4%, se jim je s tem periodičnim obračunom razlika povrnila. V uspehu posameznih edinic je upravni odbor v svojem poročilu ta dobropis že upošteval.

To je seveda le nekaj grobih podatkov iz poročila upravnega odbora. O teh podatkih in še o drugih stvareh pa so člani delavskega sveta seveda živahno razpravljali.

..k

TABELA 1.

	GRADIS	LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	ZALOG	KOPER	RAVNE	VEL. LOKA	KRSKO	LJUBLJANA	MARIBOR	BETONARNA	SKOFJA LOKA	CENTRALA PROJ. BIRO CENTRALNO SKLAD., ANKARAN
SKUPAJ	4761	606	1038	901	302	194	219	265	118	130	313	159	266	139	111
DELAVCI	4232	544	989	835	277	172	200	242	84	95	262	149	235	120	28
USLUZBENCI	529	62	49	66	25	22	19	23	34	35	51	10	31	19	83
Zidarji															
kvalificirani	471	89	125	112	26	16	45	28	4	7	1	—	9	—	—
polkvalificirani	169	25	56	39	7	22	10	5	—	3	—	—	1	1	—
Tesarji															
kvalificirani	376	52	142	103	19	15	27	21	5	3	1	—	3	15	—
polkvalificirani	138	19	46	35	5	13	6	2	7	3	—	—	—	2	—
Železokrivci															
kvalificirani	45	9	3	21	2	2	3	2	—	1	—	—	2	—	—
polkvalificirani	19	5	3	3	2	1	—	3	—	2	—	—	—	—	—
Strojniki	137	9	23	22	5	5	3	4	13	12	31	—	10	—	—
Kovinarji	228	3	16	4	3	1	1	3	2	5	97	82	8	3	—
Električarji	31	2	2	5	1	1	1	1	—	2	12	2	1	1	—
Mizarji	70	—	1	2	5	—	1	2	1	—	5	—	2	51	—
Soferji	73	1	5	2	1	—	1	1	1	4	41	10	4	—	2
Ostali															
kval. in polkval.	588	65	35	145	58	15	3	53	48	8	52	26	69	27	18
Nekvalificirani	1616	192	510	330	133	56	81	111	3	45	2	2	126	17	8
Vajenci	271	66	54	42	10	25	18	6	—	—	20	27	—	3	—
Inženirji	43	3	5	7	1	1	2	—	3	2	1	—	2	—	16
Tehniki	71	11	7	6	4	3	2	4	3	4	6	1	8	—	12
Delovodje															
mojstri	83	11	17	10	5	2	3	5	5	8	8	—	4	3	2
Ostali															
uslužbenci	176	18	16	13	8	8	4	8	8	6	24	6	5	11	41
Pomožni															
uslužbenci	156	19	4	30	7	8	8	6	15	15	12	3	12	5	12

KOLIKO NAS JE?

Vsakega Gradisovca zanima, koliko članov šteje naš kolektiv. Zato objavljamo sledečo tabelo, ki prikazuje stanje okrog 20. septembra 1958.

Tabela I kaže število delavcev in uslužbencev po edinicah in po kvalifikacijah. Podatki so taki, kot so jih dale edinice v svojem rednem poročilu za mesec september in tudi odgovarjajo za točnost poročil.

Kot vidimo, nas je bilo 20. septembra vseh skupaj 4761. To je število po spiskih. Od tega pa je treba odšteti tiste, ki so bili na rednem ali bolniškem dopustu, na orožnih vajah ali odsotni iz katerega kolidrugega razloga. Vseh teh je bilo 529 tako, da nas je bilo na delu 4232.

To število se seveda med letom spreminja. Naslednja tabela kaže, kako se je gibal število osebja med letom po organizacijskih edinicah. Za vsako edinico in vsak mesec sta vpisani v tabeli dve številkici. Zgornja pomeni število oseb-

ja po spisku, druga pa število delavcev na delu.

Kot je iz gornjih tabel razvidno, se je število članov našega kolektiva gibalo od najmanj 4100 v januarju do največ 4862 v maju. Razlika znaša torej samo 762 oseb. Povprečno smo imeli po spisku 4580 zaposlenih. V devetih mesecih letošnjega leta se je število zaposlenih spremenilo največ za 16,8%. Iz tega bi sledilo, da naše podjetje zaposluje v glavnem stalno delovno silo in da je vpliv sezone sorazmerno majhen. Se več! V poletnih in jesenskih mesecih je število zaposlenih padlo zato, ker so delavci pač sami odšli na poljska dela. Če tega ne bi bilo, bi se število osebja gibalo v še precej manjših mejah. Ni torej gradbeniški poklic v taki meri sezonski poklic, kot so delavci napol kmetje, napol pa delavci in zato — sezonski delavci.

V zadnji številki »Gradisovega vestnika« so bili v članku »Iz življenja podjetja« objavljeni podatki o fluktuaciji. Iz te tabele je raz-

vidno, da je bilo v prvih 6 mesecih na novo sprejetih 1846 delavcev, odšlo pa je z dela skupaj 1193 delavcev. Iz tega sledi, da imamo v podjetju približno 2/3 stalnih delavcev, 1/3 pa prihaja in odhaja iz podjetja v podjetje ter iz podjetja na kmetijo in nazaj v podjetje.

Mislim, da je želja vseh nas, da bi bilo število stalnih delavcev čim večje in da bi gradbeni delavec postal stalni delavec v pravem smislu ter prenehal biti ptica selivka.

Se nekaj pripomb k tabeli I. V tej tabeli so posebej prikazani kvalificirani in polkvalificirani delavci za zidarsko, tesarsko in železokrivsko stroko. Iz primerjave med številom kvalificiranih in polkvalificiranih delavcev ter če vzamemo v poštev še vajence, vidimo, koliko katera edinica skrbi za to, da bi pri nas končno rešili problem pomanjkanja kvalificiranih delavcev. Tukaj prednjači vsekakor gradbišče Zalog, ki ga je treba glede tega pohvaliti.

J. U.

TABELA 2.

	GRADIS	LJUBLJANA	MARIBOR	CELJE	JESENICE	ZALOG	KOPER	RAVNE	VEL. LOKA	KRSKO	LJUBLJANA	MARIBOR	BETONARNA	SKOFJA LOKA	CENTRALA PROJ. BIRO CENTRALNO SKLAD., ANKARAN
JANUAR	po spisku na delu	4100 3539	488 397	941 841	718 610	220 208	147 123	305 247	192 176	109 97	299 242	157 139	288 240	131 118	105 101
FEBRUAR	po spisku na delu	4117 3591	500 406	917 824	699 608	224 204	170 150	296 235	189 157	116 90	304 275	156 142	307 276	130 118	109 106
MAREC	po spisku na delu	4525 4097	584 518	967 882	807 724	262 244	181 177	290 242	202 179	127 117	307 280	157 149	313 276	132 124	109 105
APRIL	po spisku na delu	4629 4205	575 497	1020 951	815 742	290 269	184 164	254 205	240 183	174 171	310 285	158 145	302 281	131 118	102 96
MAJ	po spisku na delu	4862 4472	602 547	1075 1006	835 776	309 287	209 200	247 223	227 223	162 156	311 300	153 158	324 284	132 118	105 101
JUNI	po spisku na delu	4796 4306	590 498	1068 980	797 713	309 288	205 175	234 201	287 276	158 154	309 275	160 157	308 280	140 119	119 115
JULIJ	po spisku na delu	4789 4246	600 508	1091 988	836 740	297 273	182 169	221 186	283 261	146 141	310 247	158 151	282 243	144 122	114 108
AVGUST	po spisku na delu	4764 4227	595 540	1085 933	867 762	286 261	190 168	216 183	271 253	125 122	309 267	159 135	267 235	141 119	125 118
SEPTEMBER	po spisku na delu	4761 4226	606 522	1038 889	901 791	302 282	194 177	219 187	265 248	118 113	313 276	159 153	266 238	139 128	111 108

Beseda o sindikatu

Ob likofu na šoli v Pobrežju

Sindikalni odbor Gradisa povezuje vsega skupaj 14 sindikalnih podružnic. Na sploh bi lahko dejali, da se podružnice zanimajo za sindikalno delo. Seveda pa so tudi take, ki se za to ne zmenijo dosti, kljub temu da imajo iste pogoje. Največkrat se izgovarjajo, da jim zmanjka časa za sindikat, ko je toliko dela... Take podružnice seveda ne morejo odigrati svoje vloge, niti ne morejo uživati velikega ugleda, tako med svojim članstvom kot pred delavskim svetom. Saj se niti ne trudijo zanj!

Na zadnjem občnem zboru Republiškega sindikalnega sveta je bilo posebej naglašeno načelo, da je sindikat ena izmed organizacij delavskega upravljanja. Sindikat

je poklican, da budno spremlja delo delavskih organov upravljanja in da s svojimi stališči vpliva na njihovo odločitve. To pa se pravi, da bi moral temeljito poznati vprašanja gospodarjenja edince, določiti do njih svoja stališča in predlagati delavskemu svetu ustrezne rešitve. Biti bi moral duša delavskega sveta, tisti, ki se nenehno bori za socialistična načela gospodarjenja proti vsakršnemu poskušanju kršenja uredb, za dosledno uresničevanje družbenega plana in sklepev osrednjega delavskega sveta. Le s takim delom si bo sindikalna podružnica edince pridobila ugled, ki ji pripada. Cisto razumljivo pa je, da pri tem nikakor ne bi smela zanemariti skrbi za delovnega človeka, za njegove življenjske razmere, obenem pa ga zaščititi pred morebitnimi birokratskimi popačenji, samovoljo itd.

izrazili željo, naj bi nam pošiljali zapisnike svojih sej. Pa nič! Marsikje niti članarine ne pobirajo redno.

Ali drug primer: Podružnicam smo priporočili, naj bi organizirali polletne konference, na katerih naj bi poročale, kaj so pol leta delale, na kakšne probleme so naletele, kaj so predlagale delavskemu svetu in kako so sicer vse te zadeve rešene. No, po poročilih, ki jih je prejel sindikalni odbor, sodeč, je cela vrsta takih, ki se pozivu sindikalnega odbora niso odzvale (skoraj polovica), če to cenimo po prejetih poročilih.

Predzadnje seje sindikalnega odbora so se udeležili tudi tajniki in nekateri drugi odborniki podružnic. Toda ne moremo se znebiti občutka, ki se nam je usadil ob tej priložnosti, da namreč odborniki naših podružnic niso seznanjeni z delom sindikalnega odbora podjetja. Iz tega se da sklepati, da tisti, ki se udeležujejo naših sej, ne povedo odbornikom podružnic, o čem smo govorili in kaj sklenili. Logični zaključek iz tega je, da bržkone tudi članstva ne obveščajo o delu sindikalnega odbora.

Ce nič drugega je tudi to ena izmed oblik političnega dela. Članstvo pa povsem upravičeno pričakuje, da mu povemo, kaj delamo in o čem sklepamo, da ne govorim niti o tem, kako je obveščeno o delu delavskih organov upravljanja.

Tako pa najpogosteje naletimo na izgovor: »Zaradi pokl enega dela ne utegnemo.« Vse kaže, da v naše vrste še ni močno prodrla resnica, da je tudi poklicno delo slabo, če ni hkrati podprto s harmoničnim političnim delom. Če v kolektiva namreč ni enotnih prizadevanj, če ni zdravega vzdušja, potem tudi delo ne gre od rok.

Napak bi bilo, kot sem že na začetku omenil, če bi vse podružnice metal v en koš. Precej jih je ki se resno zavzemajo, da bi čimveč koristile svojemu članstvu in kolektivu, nekatere pa tudi že postajajo v pravem pomenu besede organizacije delavskega upravljanja. Ko že govorimo o dobrih in slabih podružnicah, moramo povedati, da je temu primerno sindikalni odbor tiber ali slab. Ne more biti dober, če so podružnice slabe, in ne obratno, slab, če so podružnice dobre.

Naše geslo je torej, biti čimboljše! Podružnice pa vabimo, da nam kaj več povedo v Gradisovem vestniku o svojem delu.

Lo-Jo

DOPISUJTE

V SVOJ CASOPIS!

Pomagaj si sam!

BLAGAJNA VZAJEMNE POMOČI KOLEKTIVOV CELJSKEGA GRADBENEGA VODSTVA IMA DVA IN POL MILIJONA DINARJEV IN SEDEM DO OSEM MILIJONOV DINARJEV LETNEGA PROMETA

»Dohodkov je bilo 71.801 dinar, izdatkov pa 28.594 dinarjev na kegljišču...« je poročala blagajničarka sindikalne podružnice iz Celja. Izvršni odbor je z zadovoljstvom ugotovil, da imajo čez 45.000 dinarjev dobička. Potlej so prešli na odobravanje kreditov.

Blagajna vzajemne pomoči, ki jo imajo Celjani že nekaj let, namreč nima posebnega odbora, ampak sklepa o posojilih vsakokratni izvršilni odbor podružnice.

»Ali mu damo 90.000, kolikor je zaprosil?«

»Sklenili smo, da ne damo nikomur več kot 50.000 dinarjev, in držimo se tega.«

»Koliko časa pa je že pri nas?«

»Komaj tri mesece.«

»O, potem sploh ni govora!«

In so mu odobrili 50.000. Drugi bi si rad kupil moped in prosil za sto tisoč. Dobil jih bo betdeset, če mu bo s tem kaj pomagano.

Tako so se vrstile prošnje druga za drugo. Nekomu so odobrili več, drugemu manj, kakor je pač kreditno sposoben.

Ob koncu septembra je Blagajna razpolagala s poltretjim milijonom dinarjev. Vsak njen član plača vsak mesec po sto dinarjev, nekateri tudi več. Posebej je zanimivo to, da so izmed 870 članov kolektiva le trije, ki niso člani Blagajne vzajemne pomoči.

Na leto ima Blagajna od sedem do osem milijonov dinarjev prometa. Vlog ne obrestuje, za posojilo pa plača vsak dolжник po 20 dinarjev obresti na vsakih tisoč dinarjev. Posojilo lahko vzame za največ eno leto. Od leta 1954 je takih, ki jih ni moč izterjati, za manj kot deset tisoč dinarjev. Za posojilo do deset tisoč dinarjev je treba enega poroka, za vsote nad deset tisoč pa dva. Največ posodijo, kot smo že zapisali, petdeset tisoč dinarjev. Vsak se ob odobritvi posojila podpiše, da mu lahko obroke

odtegnejo pri plači. Prav tako tudi poroki. S tem so zagotovili varno denarno poslovanje.

Vsi delavci se s to Blagajno vzajemne pomoči zelo pohvalijo, saj jim priskoči na pomoč, kadar so v stiski za denar, zlasti ko je treba kupovati ozimnico in ob raznih izrednih priložnostih.

V. J.

BLAGAJNA VZAJEMNE POMOČI

TUDI V PODRUZNICI GRADBENIH POLIZDELKOV

Kolektiv šteje komaj 121 članov in je med njimi komaj devet takih, ki se niso pridružili Blagajni vzajemne pomoči.

Čeprav je začela delovati Blagajna komaj letos, imajo v njej že 2.700.000 dinarjev.

Delavci, ki so gradili počitniški dom na Pohorju

Cestišče na avtomobilski cesti je gotovo

Do 24. oktobra je gradbišče Krško zabetoniralo na odseku pri Dobruški vasi 3200 m pasu betonskega cestišča. S tem je pred rokom izvršilo tudi svojo nalogo v okviru pomoči drugim podjetjem.

Istega dne so bili na našem odseku pri Veliki Loki zgrajeni zadnji metri asfaltnega cestišča.

Sedaj ostane še dovršitev robnih pasov, koritnice, nadvozov in ureditev brežin. Sredi meseca novembra bo cesta popolnoma gotova.

Gradisova dobra volja

SPODBUDEN NASVET

NI GRADISOVEC!

vsem, ki bi kdaj iskali upravo Gradisa v Celju, ker prav nikjer ni table.

NI VEDEL

Zidarjev manjka. Nekoč je prišel šef nekega gradbišča k direktorju Keržanu ter mu tožil, da ne dosega plana, ker nimajo zidarjev.

»Več,« mu je dejal direktor, »imamo samo eno hčer. Če bi vedel, da bo zidarjev tako manjkalo, bi imel še kakšnega sina, ki bi ti ga dal...«

Starejši Gradisovci se še spominjajo, da se je naše podjetje včasih imenovalo »GRADIS IMM« (Gradis Ivan Maček - Matija).

No, letos poleti je obiskal naš počitniški dom v Ankaranu prav ta podpredsednik Izvršnega sveta LRS tovariš Ivan Maček - Matija.

Vročje je bilo, da se je vse topilo. Tovariš Maček stopi v biše in naroči pivo.

»Ja, vi pa niste Gradisovec. Za take nimamo piva...« mu je dejala točajka, ki ga ni poznala.

KAR LAHKO STORIŠ DANES, NE ODLAŠAJ NA JUTRI

Tako je bilo v Ceršaku, ker se niso držali tega pregovora in so pustili beton čez noč v samokolnici.

Pismo iz Šoštanja

»Z dobro voljo bomo premagali vse težave, je dejal tesarski brigadir Franc Krčmar, ki je z mlenkostno prekinitevjo zaposlen pri gradbenem vodstvu Celje že od leta 1947 dalje, ter nadaljeval delo pri postavljanju stebrov za drugo fazo termoelektrane v Šoštanju.

Zdaj že obratujeta dva agregata elektrarne po 30.000 kW, ko bomo pa končali drugo fazo, bo dajala elektrarna letno okoli 500 milijonov kilovatnih ur električne energije.

Pri gradnji glavnega pogonskega objekta uporabljamo stolpni žerjav. Vse vrste gradbenega materiala so na gradbišču tako razporejene, da je čimmanj transporta. Skratka, gradbišče je urejeno po sodobnih gradbenih metodah.

Delovodja Ferdo Cvikel je ravno obračunal akordne obračune, ko sem nepričakovano vstopil v sektorsko pisarno.

»Koliko del imate v akordu?« sva po prisrčnem stisku roke začela razgovor.

»Razumljivo pa je, da se bo ta od-«

»Okoli 55% jih bo,« je pojasnil, polnem teku. Tudi delavci sami žene pričakujejo, da bodo nekatere lijo čimveč akordnega dela. Obekordne cene popravili.«

Graditeljem termoelektrarne v Šoštanju so prišli na pomoč tudi tesarji iz Maribora in Kidričevega ter tako dokazali enotnost kolektiva Gradisa. Anton Štager, Jože Dolška, Martin Arnuš, Stefan Horvat in drugi so z delom sicer zadovoljni, imajo pa težave zaradi dopustov in izplačevanja otroškega dodatka. S tem pa seveda ni rečeno, da ne bi držali obljube in tri mesece ne delali na tem gradbišču.

V železokrivski brigadi Ignaca Branoviča jih je osem. »Ne ustrašimo se ogromnega in specialnega dela, kajti čaka nas še dobrih 260 ton,« je dejal tovariš Nace.

»Vem, da je bilo zadnje zasedanje celjskega delavskega sveta že julija,« pravi njegov predsednik Franc Arnuš

Tudi gradnja hladilnega stolpa se že pripravlja. Ta bo imel kot prvi obliko dvojnega presekanega stožca. Tesarji »asi« za gradnjo hladilnega stolpa Pečovnik, Skrabel, Čerpnjak in drugi so že pripravljani, seveda pa pričakujejo pomoči tesarjev in Skofje Loke in Maribora.

— 8